

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

KIRK KAVRAM

7

Yayına Hazırlayanlar

Veli KARATAŞ

Mustafa YILMAZ

Furkan ÖZÜDOĞRU

Hatice Büşra PAKSOY

Danışman

Nazif YILMAZ

Editör

Ahmet İŞLEYEN

Görsel Tasarım Uzmanı

İzzettin Yılmaz BAŞKAR

Takdim

Nazif YILMAZ

Din Öğretimi Genel Müdürü

Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü olarak millî eğitimimizin temel amaçları doğrultusunda, öğrencilerimizin yetiştirilmesine, mesleğe ve hayata hazırlanmasına yönelik çeşitli etkinlikler gerçekleştirmekteyiz. Bu etkinliklerden biri de **“Kırk Kavram Etkinlikleri”** çalışmasıdır. Kavram, bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımıdır. Kavram öğrenimi, zihinsel gelişimin temelini oluşturur. Kavramlar, bireyin düşünmesini sağlayan temel araçlardır. Birey, kavramlar sayesinde olayları, olguları, durumları, duygu ve düşünceleri anlamlı hale getirip kavrayabilir. Böylece öğrendiği kavramlar arasında ilişkiler kurarak yeni öğrenmeler gerçekleştirir. Var olan kavramları geliştirerek zihinsel yapısını inşa eder ve düşünce dünyasını zenginleştirir.

Temel İslam Bilimleri, kendine özgü usulleri ve kavramları (istilah) olan disiplinlerden oluşur. Nitekim bu özellikleri nedeniyle bilim tarihimizde Temel İslam Bilimleri disiplinlerinin her biri, özgün bir kavramsal çerçeve oluşturmuş, ürettiği bilgi ve değerle İslam kültür ve medeniyetine önemli katkılar sunmuştur. Bu nedenle anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için İslam kültür ve medeniyetinde hayati önem taşıyan bazı kavramların telaffuzunun, anlamının, kullanım yerinin öğrencilerimize kazandırılması oldukça önem arz etmektedir.

“Kırk Kavram Etkinlikleri”, öğrencilerimizin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin yanında “Din, Ahlak ve Değerler” alanına ait Kur'an-ı Kerim, Peygamberimizin Hayatı ve Temel Dinî Bilgiler derslerinde edindikleri kazanımları pekiştirmeyi; kavramsal düşünme, analiz yapma, kavramlar arası ilişki kurabilme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu çalışma, öğrencilerimizin dînî ve ahlâkî kavramların anlamalarını öğrenmelerine, bunlar arasında ilişkiler kurabilmelerine, kavramları günlük hayatta ve diğer öğrenme alanlarda kullanabilmelerine yönelik becerilerinin gelişmesine de yardımcı olacaktır.

Din ve ahlakla ilgili bilgilerin kavramsal temellerinin oluşturulmasına yardımcı olmayı hedefleyen “Kırk Kavram Etkinlikleri”, öğrencilerimizin somut deneyimlerinden ve derslerde elde ettiği kazanımlardan yola çıkarak dînî ve ahlâkî alanla ilgili anlamlı düşünme ve kavramlara bütüncül olarak bakabilme gibi işlem basamaklarının gelişmesine katkı sunacaktır.

İslam'ın doğru anlaşılması ve hayatımıza yön verebilmesi; İslam bilim, kültür ve medeniyetiyle ilgili kavramların iyi anlaşılması ve yorumlanması için “Kırk Kavram Etkinlikleri”nin çok faydalı olacağına inanıyorum. Çalışmada emeği geçen öğretmenlerimize, mesai arkadaşlarıma gönülden teşekkür ediyor, geleceğimizin teminatı olan sevgili öğrencilerimize başarılar diliyorum.

İÇİNDEKİLER

ADALET.....	6
AHİRET.....	10
ARAFAT.....	14
BÂTİL.....	18
CEHENNEM.....	22
CENNET	24
CİN	28
EHL-i BEYT.....	32
FIKİH.....	36
GAYB	38
GÜNAH.....	40
HAC.....	42
HAK.....	46
HİDAYET	48
HİLM.....	50
HURAFE	52
İLMİHAL.....	56
İMAM-MÜEZZİN	58
ÎSÂR.....	62
İSRA.....	66

İÇİNDEKİLER

İTİKÂF	68
İTİKAT	72
KÂBE	74
KİBİR	78
KİRAMEN KATİBİN	80
KURBAN	82
KÜFÜR.....	86
MİRÂÇ	90
NİSAP	94
SİDK.....	96
SİLA-i RAHİM.....	98
SİRAT.....	100
SEYTAN.....	102
TADİL-i ERKÂN	104
TAKVA	106
TASAVVUF.....	110
TESETTÜR.....	112
TEVHİD	114
TÖVBE.....	118
UMRE	120

“

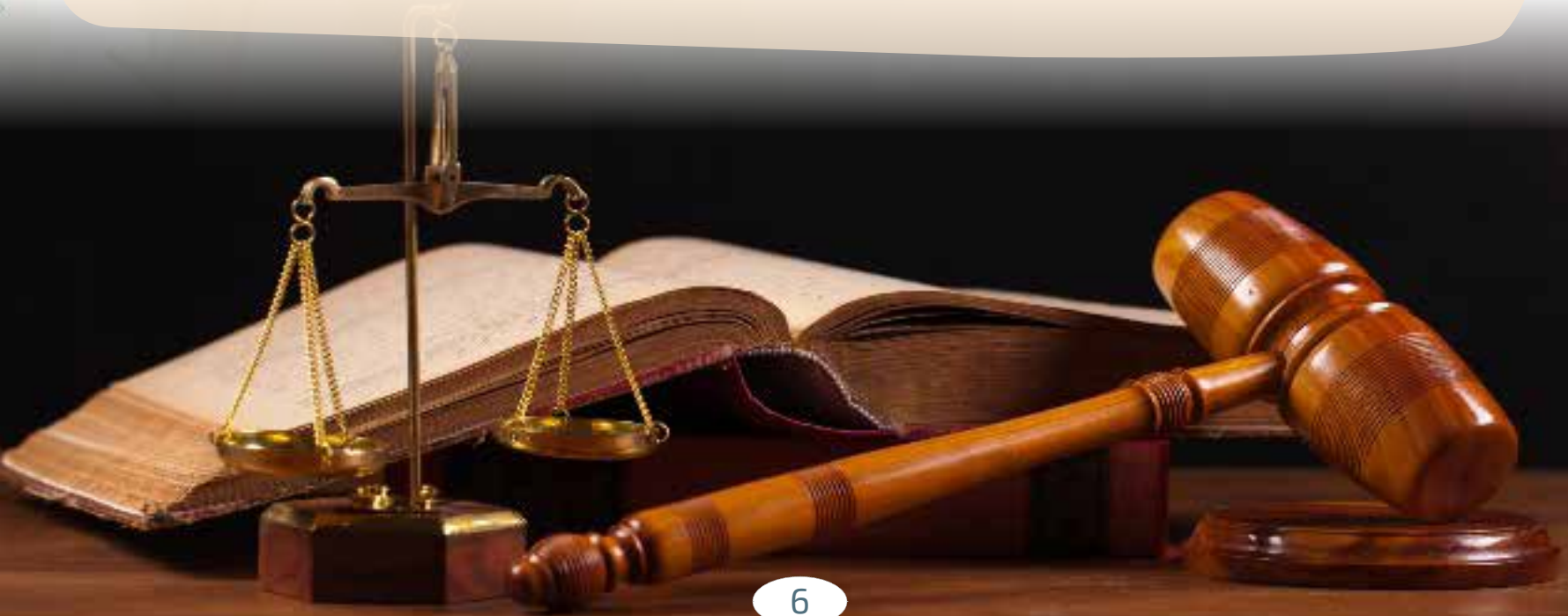
ADALET

Eşitlik ve denklik, her şeyin yerli yerinde olması.

”

İslam dininin temel ilkelerinden ve Müslüman ahlakının temel erdemlerinden olan adalet;

- » Hakka göre hüküm vermektir.
- » Davranış ve hükümde doğru olmaktır.
- » Aşırılıktan uzak düzenli ve dengeli olmaktır.
- » Her şeye ve herkese hakkını vermektir.
- » Kimseye haksızlık etmemektir.
- » Hak ve hukuka uygun davranmaktır.
- » İnsanlar arasında onların makam ve mevkilerine, ekonomik durumlarına, akrabalık ilişkilerine bakmaksızın hüküm vermektir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır. (Onları sizden çok kayırır.) Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahitlikten) çekinirseniz (bilin ki) şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır."

(Nisâ suresi, 135. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Yönettikleri insanlara, ailelerine ve sorumlu oldukları kişilere karşı adaletli davrananlar, Allah katında, Rahmân'ın yanında nurdan minberler üzerinde ağırlanacaklar."

(Nesâî, Âdâbü'l-kudât, 1.)

Aklıma Gelsin

» Hak	» Hakkaniyet	» Hâkim	» İnsaf
» Hukuk	» Mahkeme	» Hikmet	» İtidal

Biliyor musunuz?

Adaletin zıddı olan zulüm; hak yemek, haksızlık etmek, hukuki sınırları aşmak, başkasının hakkını gasp etmek, merhametsizce davranmak, eziyet, baskı, işkence uygulamak, haddi aşmak ve aşırılığa kaçmak gibi anlamlara gelir. Allah (c.c.) başkalarına zulmetmeyi kesin olarak yasaklamıştır.

Halifeliđi döneminde Hz. Ömer ile sahabeden Übey b. Ka'b arasında bir konuda anlaşmazlık meydana gelmiş ve bu anlaşmazlığı çözmek üzere o dönemin Medine kadısı olan Zeyd b. Sâbit'e gitmişlerdi. Kadı olan Zeyd hemen devlet başkanı olan Hz. Ömer'e karşı saygılı davranıp ona oturması için yere bir minder sermişti. Fakat adil insan Hz. Ömer bu davranış karşısında şöyle demişti:

- İşte bu davranışın, şimdi vereceğın hükümde yaptığın ilk adaletsizliktir. Ben davacımla beraber aynı yerde oturacağım.

Sonra davacı Übey b. Ka'b davasını ileri sürünce Hz. Ömer bu iddiayı kabul etmedi. Bu durum karşısında Hz. Ömer'in yemin etmesi gerekiyordu. Kadı Zeyd b. Sâbit, Übey'e şöyle dedi:

- Gel Halife'yi yemin ettirme, onu bundan muaf tut. Davacı olduğın kişi bir başkası olsaydı sana böyle bir feragatten söz etmezdim.

Bu teklifi duyan Hz. Ömer son derece kızarak böyle bir ayrıcalığı kabul etmeyip derhal yemin etti. Sonra da Zeyd b. Sâbit hakkında şöyle dedi:

- Ömer ile herhangi bir Müslüman onun yanında aynı konumda olmadıkça Zeyd b. Sâbit hâkimlik görevini hakkıyla yerine getirmiş olmaz.

(bk. Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, X, 229.)

**“Adalet
mülkün
temelidir.”**

İslam dininin adalet anlayışı tevhid inancıyla yakından ilgilidir. Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine; yaptığı her işin hesabını Allah'a (c.c.) vereceğine inanan bir mümin adaletli davranır, doğruluktan ayrılmaz, aşırılıklardan uzak durur.

Allah'ın (c.c.) Güzel İsimlerinden

EL-ADL

Yaparsa O bir işi,
Yerli yerinde yapar
Ki adalet sahibi
El-Adl ismiyle yapar

EL-HAKEM

Nihaî hükmü veren
Kanun koyup hükmeden
Kimdir diye sorarsan,
Bilmez miyim; el-Hakem

EL-MUKSIT

Adaleti ayakta
Tutar Rabbim bu adla
Adaletle hükmeder
El-Muksit insanlara

“

AHİRET

Dünya hayatından sonra başlayacak olan ebedi (sonsuz) hayat.

”

Arapça âhir kelimesinden türemiştir. Âhir, son olan anlamına gelir. Dinimize göre dünya hayatından sonra başlayacak olan ebedi hayata ahiret denir. Kur'an-ı Kerim'de ahiret hayatı dünya hayatıyla karşılaştırmalı olarak kullanılmıştır. Dünya ilk ve geçici hayatı; ahiret ise son ve kalıcı olan hayatı ifade eder. Bu anlamda ahiret, dünyayı takip eden ölümsüz ve sonsuz bir âlemdir. Ahiretin varlığına iman, İslam inanç esaslarının temel şartlarından biridir.

Kıyametin kopmasıyla birlikte her şey yok olur ve akabinde Yüce Allah bütün insanları yeniden dirilterek mahşer denilen meydana toplar. Burada insanlar dünyada yaptıklarının hesabını verirler ve durumlarına göre cennete ya da cehenneme giderler.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Bu dünya hayatı ancak bir eğlence ve oyundan ibarettir. Ahiret yurduna gelince, işte gerçek hayat odur. Keşke bilse-lerdi."

(Ankebût suresi, 64. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

Allah Resulüne "Müminlerin en akıllısı kimdir?" diye sorulduğunda o, 'Ölümü en çok hatırlayan ve ölümden sonraki hayatı için en güzel şekilde hazırlanan kimsedir.' diye cevap vermiştir."

(İbn Mâce, Zühd, 31.)

Aklıma Gelsin

- » Dünya Hayatı: Ölümden önceki geçici hayat.
- » Ölüm: İnsanın dünya hayatının bitmesi, ahiret hayatının başlaması.
- » Berzah: İnsanın ölümden sonra yeniden dirilmesine kadar geçireceği kabir hayatı.
- » Kıyamet: Tüm evrenin yok olması ve yeniden dirilişin başlaması.
- » Sûr: İsrâfil adlı meleğin kıyameti ve yeniden dirilişi başlatmak üzere üfleyeceği boru.
- » Ba's: Yeniden diriliş.
- » Haşır: Yeniden dirilme sonrası Yüce Allah'ın insanları bir araya toplaması.
- » Mahşer: Allah'ın (c.c.) huzurunda toplanılan meydan.
- » Amel Defteri: İnsanların dünyadayken yapıp ettiklerinin yazılı olduğu defter.
- » Hesap ve sorgu: İnsanların dünyadayken yaptıklarının hesabını vermesi.
- » Mizan: İnsanların amellerinin tartılacağı ilahi adalet terazisi.
- » Sırat: Cehennemin üzerine kurulmuş köprü.
- » Cennet: İman edip salih ameller işleyenlerin ödüllendirilecekleri sonsuz mutluluk yurdu.
- » Cehennem: Kâfir, münafık ve zâlimlerin ahirette cezalarını çekecekleri azap yurdu.

Küpe

**DÜNYA AHİRETİN TARLASIDIR.
BURADA NE EKERSEK
ORADA ONU BİÇERİZ.**

Ahirete inanan bir insan;

- » Bir gün öleceği ve yeniden dirilip yaptıklarının hesabını vereceği bilinciyle yaşar.
- » Her hal ve hareketinde Yüce Allah'ın rızasını gözetir.
- » İslam dininin ilkelerine uygun yaşar.
- » Haramlardan, kötü ve zararlı işlerden uzak durur ve iyi işlerini çoğaltmaya çalışır.
- » Kimseye haksızlık yapmaz ve zulmetmez.
- » Ölümün bir son değil yeni ve sonsuz bir hayatın başlangıcı olduğunu bilir.
- » Dünyanın zorlukları karşısında ümitsizliğe kapılmaz.
- » Dünya hayatını ahiret inancıyla anlamlı kılar.
- » Hem dünyasını hem de ahiretini ihya edecek faaliyetler içinde bulunur.

Dua

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

"...Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru."

(Bakara suresi, 201. ayet.)

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ.

"Rabbimiz! Hesap görülecek günde beni, ana babamı ve inananları bağışla."

(İbrahim suresi, 41. ayet.)

Ahirete inanıyorum. Çünkü;

- » Her şeye gücü yeten ve âlemleri yoktan yaratan Allah (c.c.), tekrar diriltmeye kadirdir.
- » Gökleri ve yeri yaratan ölüleri de diriltmeye de kadirdir.
- » Baharda yeryüzünü kıştaki ölümünden sonra diriltten Allah (c.c.), insanları da diriltir.
- » İman edip salih amel işleyenlerle inkâr edip, zulmedenler bir tutulmayacaklardır.
- » Hayatın bir anlamı var; amaçsız yaratılmadım ve başıboş bırakılmadım.
- » İçimde güçlü bir adalet duygusu var.
- » İçimde sonsuzluk duygusu taşıyorum.
- » Seçimlerimde özgür olduğum gibi yaptıklarım da sorumluyum.

“

ARAFAT

*Vakfenin yapıldığı Mekke'nin doğusunda,
Tâif dağ yolu üzerinde bulunan düz alan.*

”

Arafat, arefe kökünden türemiş Arapça bir kelimedir. Bilmek, anlamak ve tanımak anlamına gelir. Mekke'nin doğusunda, Tâif dağ yolu üzerinde bulunan düz bir alandır. Bu alanda yaklaşık yetmiş metre yüksekliğe sahip bir tepe bulunmaktadır. Taş yığınlarından oluşan bu tepeye Arafat tepesi denir. Bu tepenin diğer adı, "Rahmet dağı" manasına gelen "Cebel-i rahme" dir.

Arafat'ta haccın farzlarından biri olan vakfe yapılır. Vakfe, durmak, beklemek anlamına gelir. Müslümanlar, hac ibadetini yaparken kurban bayramından bir gün önce Zilhicce ayının dokuzuncu günü Arafat'ta bulunur ve orada belli bir süre bekleyerek vakfe yaparlar.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"...Arafat'tan ayrılıp akın ettiğinizde Meş'ar-i Haram'da Allah'ı zikredin ve O'nu size gösterdiği şekilde anın. Şüphesiz siz daha önce yanlış gidenlerden idiniz."

(Bakara suresi, 198. ayet.)

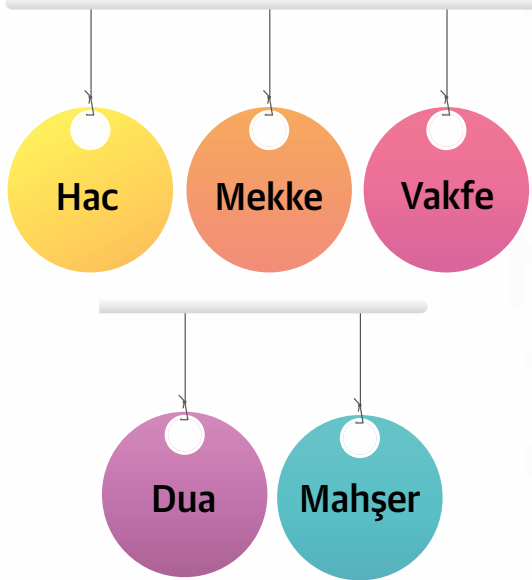
Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Hac Arafat'tır."

(Hac ibadeti yerine getirilirken mutlaka Arafat'ta vakfe yapılması gerekir.)

(Ebu Davud, Menâsik, 68; Tirmizî, Tefsir, 3; İbn Mâce, Menâsik, 57.)

Aklıma Gelsin

Şiir

Arafat dağıdır bizim dağımız.
Anda kabul olur bizim duamız.
Medine'de yatar Peygamberimiz.
Ya Muhammed! Canım arzular seni.
(Yunus Emre, Divan, sayfa 338.)

Küpe

"Arafatta vakfe, yaratılışın
amacını sorgulama hâlini
kişiye yaşatır."
Hucvirî

Arafat'ta Söz Verdim

Mevlâ'ya dua ettim, kolay kıldı işimi;
Kucakladım Kâbe'de, üç milyon kardeşimi..
Bırak artık, ey şeytan! Bırak artık peşimi;
Arafat'ta söz verdim, Cenâb-ı Allah'a ben..
Kefen misâli beyaz ihramlara sarındım,
Kanat kanat, melekler gölgesinde barındım,
Nefsin bataklığında, hevâlardan arındım,
Arafat' ta söz verdim, Cenâb-ı Allah'a ben...

...

Milyonlarca bedeni, kuşatırken çöl yeli,
Milyonlarca sînede, titrerken gönül teli,
Milyonlarca gözlerden, akarken tevbe seli,
Arafat'ta söz verdim, Cenâb-ı Allah'a ben...

...

(Cengiz Numanoğlu, Şuûr, s. 26.)

Arafat Duası

"Allah'ım, senin bize öğrettiğin güzellikte ve bizim dile getirebildiğimizin üstünde bütün övgülerle sana hamdederiz. Allah'ım! Benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm senin içindir. Dönüşüm de sanadır. Ya Rabbi, ardımdan bütün varlığım sana kalacaktır. Allah'ım kabir azabından, gönül vesvesesinden ve işlerin dağılıp karmaşık hale gelmesinden sana sığınırım. Allah'ım rüzgarın getireceği kötülüklerden sana sığınırım."

(Tirmizî, Deavât, 87.)

Hikaye

İsmimin Anlamı

Arife, ilkokula yeni başlamıştı. Okulun ilk günü sınıf arkadaşları ile karşılaştı. Öğretmen, her birini tahtaya çıkarıp sınıftakilere kendilerini tanıtmalarını istedi. Arife kendini tanıtırken sınıf arkadaşları isminin anlamını sordu. Arife, isminin anlamını bilmediğini ancak anne ve babasına soracağını söyledi. Okuldan eve döndü. Annesi Arife'yi karşıladı ve:

- Okulda ilk günün nasıldı, kızım? diye sordu.
- Anneciğim, bugün öğretmenimiz kendimizi tanıtmamızı istedi. Sınıf arkadaşlarım bana ismimin anlamını sordu. Ama ben ismimin ne anlama geldiğini bilmiyorum.
- Annesi tebessüm ederek;
- Senin isminin çok güzel anlamları var kızım. Arife, bilmek, anlamak ve tanımak demek. Ayrıca Arafat'la aynı kökten geliyor.
- Arafat nedir anneciğim?
- Arafat, Hac'da vakfenin yapıldığı yerdir. Hac yapmak isteyen müslümanlar Kurban bayramından bir gün önce Arafat'a gelir ve burada belli bir süre beklerler. Bu nedenle Kurban bayramının bir gün öncesine de arefe (arife) günü denilmiştir. Şimdi öğrendin mi isminin anlamını güzel kızım?
- Artık öğrendim anneciğim. Arkadaşlarıma yarın gidip anlatabilirim.

Yazalım

Öğrendiklerinizden yararlanarak Arafat hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi kendi kelimelerinizle yazınız.

BÂTIL

Boşa gitmek, temelsiz ve devamsız olmak.

Bâtıl; Yüce Allah'ın peygamberleri aracılığıyla bildirdiği dine aykırı olan her türlü inanç, fikir, duygu, kanaat, tutum ve davranışı içine alır. Bu nedenle İslam dininin açıkladığı inanç esaslarına aykırı her şey bâtıldır, geçersizdir. Bâtılın zıddı haktır. Hak gerçek ve doğru olan demektir. İslam dininin bize öğrettiği her esas, ilke ve değer haktır.

Kur'an-ı Kerim'de Bâtıl Kavramı:

Yalan	bk. Mü'min suresi, 78. ayet.
Boşa giden amel	bk. Bakara suresi, 264. ayet.
Çirkin, faydasız ve gayesiz iş	bk. Âl-i İmrân suresi, 191. ayet.
Allah'ın dışında ilah diye tapınılan put	bk. Ankebût suresi, 52. ayet.
Gerçeği gizleyen engel	bk. Âl-i İmrân suresi, 71. ayet.
Haksızlık ve zulüm	bk. Bakara suresi, 188. ayet.
Gerçek bilgiye dayanmayan delil	bk. Mü'min suresi, 5. ayet.

Rabbimiz buyuruyor ki:

De ki: "Hak geldi, batıl yok oldu. Şüphesiz batıl, yok olmaya mahkûmdur."

(İsrâ suresi, 81. ayet.)

"Ey iman edenler, mallarınızı aranızda bâtil yollarla (haksızlıkla) yemeyin..."

(Nisâ suresi, 29. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Peygamberimiz olumsuz ve kötümser bir hayat algısını öngören uğursuzluk düşüncesinden hoşlanmaz, bunun yerine bir şeyi iyimser bakış açısıyla, hayırlı ve uğurlu saymayı tercih ederdi. Çevresindeki insanları da uğursuzluk inancı gibi boş ve asılsız düşüncelerden arındırmaya çalışırdı. Nitekim bir gün, yeni Müslüman olmuş Muâviye b. el-Hakem adında biri Allah Resulü'nün huzuruna gelerek ona şöyle dedi:

- Ey Allah'ın Resulü, ben cahiliyeden yeni kurtulmuş biriyim. Allah (c.c.) bize İslam'ı nasip etti. Bizden bazı kimseler kâhinlere gidiyor, ne dersiniz?

Bu soruya karşılık Peygamberimiz ona:

- "Sen gitme," dedi.

Muâviye tekrar sordu:

-Ey Allah'ın Resulü, bazılarımız da, uğursuzluğa inanıyorlar, buna ne dersiniz?

Peygamberimiz:

- "Bu, onların içlerinden geçen bir düşüncedir. Bu düşünce onları sakın işlerinden alıkoy-masın!" buyurarak bu tür asılsız düşüncelerin etkisi altında kalınmamasını, söylemiştir. Bir başka hadislerinde ise efsun yapmayan, uğursuzluğa inanmayan ve Rablerine tevekkül eden kimseleri cennetle müjdelemiştir.

(bk. İbn Mâce, Tıb, 43; Müslim, Mesâcid, 33; Buhârî, Rikâk, 21; Hadislerle İslam, C 1, s. 686.)

Biliyor musunuz?

Mekke'nin fethedildiği gün Peygamberimiz Kâbe'ye geldi ve "...Hak geldi, bâtıl yok oldu. Bâtıl yok olmaya mahkûmdur." "...Hak geldi. Bâtıl yeni bir şey ortaya çıkarmaz, eskiyi de geri getiremez." ayetlerini okuyarak Kâbe'de bulunan üç yüz altmış putu elindeki asâsıyla, birer birer devirmeye başladı. Dokunduğu put hemen yüz üstü yere düşüyordu.

(bk. Buhârî, Mezâlim, 32; (İsrâ suresi, 81. ayet; Sebe suresi, 49. ayet.)

Etkinlik

Araştırılım:

Mü'min suresi, 5 ve 78; Fussilet suresi, 42; Bakara suresi, 181 ve 264. ayet; Âl-i İmrân suresi, 71 ve 191; Ankebût suresi, 52. ayetlerin meallerini araştırınız ve bu ayetlerde bâtıl kelimesinin hangi anlamlarda kullanıldığını öğreniniz.

Bir Dua

***"Ey Rabbim...
Bizlere hakkı hak bilip hakka
uymayı, bâtılı bâtıl bilip bâtıldan
kaçınmayı nasip eyle."***

Not Edelim

Bâtıl İnançlar:

Bâtıl kavramı halkımız arasında "bâtıl inanç" ifadesiyle dine aykırı inanç ve uygulamaları anlatmak için "hurafe" kavramı ile birlikte de kullanılmıştır. Hepsi geçersiz olduğu için bâtıl kabul edilen hurafeler, dinin aslında olmayıp bir takım temelsiz inanç ve korkulara dayanır. İslam bu türden bâtıl inançlara inanmayı ve bunlarla uğraşmayı yasaklamıştır. Peygamberimiz, Allah'ın (c.c.) yarattığı hiçbir şeyde uğursuzluk olmadığını bildirerek bazı nesne ve canlıların uğursuz sayılmasının önüne geçmiştir. İslam dininde falcılık, kehanet (gelecekte haber verme) büyüculük, ruh çağırma gibi faaliyetler faydasız ve bâtıl uğraşlar olarak kabul edilmiş ve yasaklanmıştır.

Küpe

**BATIL İNANÇLAR BİZİ
HAKİKATTEN UZAKLAŞTIRIR.**

CEHENNEM

İnkârcıların ve günahkârların ahirette cezalandırılacakları yer.

Cehennem kelimesi derin kuyu, hayırsız ve uğursuz gibi anlamlara gelir. Kâfirlerin, münafıkların, zalimlerin, hakka boyun eğmeyenlerin ahirette azap görecekleri yerin adıdır. Kur'an-ı Kerim'de iman edip güzel amel işleyen kimselerin cennet ile ödüllendirilecekleri, kâfir ve günahkâr kimselerin ise cehennem ile cezalandırılacakları haber verilmiştir. Kâfir,

münâfık ve müşrikler cehennemde ebedî kalırlar, orada ölmezler ve azapları hafifletilmez. Günahkâr olarak ölen müminler ise cehennemde ebedî kalmazlar, dünyada işledikleri günahların cezasını çektikten sonra Allah'ın izniyle cennete girerler ve orada ebedî kalırlar.

(bk. Buhârî, Tevhîd, 24, 25; Tirmizî, Sıfatü cehennem, 9.)

Aklıma Gelsin

Cehennem denince...

Azap

Ateş

Ceza

Korku

Dehşet

Pişmanlık

Endişe

Hüsrân

Üzüntü

Sıkıntı

Karanlık

Ayrılık

Küpe

***"... Rabbimiz! Cehennem azabını bizden uzaklaştır;
gerçekten onun azabı sürekli ve acıdır."***

(Furkân suresi, 65. ayet.)

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Kâfirler bölük bölük cehenneme sevk edilir, nihayet oraya vardıklarında cehennem kapıları açılır. Cehennem bekçileri onlara derler ki: 'Size, içinizden Rabbinizin ayetlerini okuyan ve bugüne kavuşacağınız hakkında sizi uyaran peygamberler gelmedi mi?' Onlar da: 'Evet, geldi' derler. Artık azap hükmü kâfirlere hak olmuştur."

(Zümer suresi. 71. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Yarım hurmayla bile olsa kendinizi ateşten koruyun. Bunu da bulamayan güzel bir sözle kendisini ateşten korusun."

(Buhârî, Rikâk, 49.)

Cehennem Nasıl Bir Yer?

Yakıtı insanlar ve taşlar olan bir ateştir.

(bk. Bakara suresi, 24. ayet.)

Kaynaması ve uğuldaması çok uzaktan bile duyulan bir ateştir.

(bk. Furkân suresi, 12. ayet.)

Üst üste katlar şeklinde birçok bölümden oluşur.

(bk. Nisâ suresi, 145. ayet.)

Etrafı kalın duvarlarla çevrili bir ateştir.

(bk. İsrâ suresi 8. ayet.)

Doymaz bir ateştir.

(bk. Kâf suresi, 30. ayet.)

“

CENNET

İman edip salih amel işleyen kulların ahirette ödüllendirileceği sonsuz huzur ve mutluluk yurdu.

”

Cennet kelime olarak bahçe, bitki ve sık ağaçlarla örtülü yer anlamına gelir. Yüce Allah cenneti, dünya hayatında iman edip salih amel işleyen kulları için hazırlamış ve nimetlerle donatmıştır. Cennet nimetleri insan aklının ve hayalinin alamayacağı güzelliktedir. İnanan insan bu nimetlere kavuşabilmek için Allah'ın (c.c.) emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmalıdır. Cennete giden yol Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaktan geçer. Cennet ve oradaki hayat sonsuzdur.

Aklıma Gelsin

Cennet denince...

Rıza

Güzellik

Sonsuzluk

Güven

Lezzet

Huzur

Mutluluk

Kavuşmak

Kevser

İyilik

Sevinç

Nimet

Sevdiklerimizle birliktelik

İstediğimiz her şey

Peygamberimize komşuluk

Cennet Nasıl Bir Yer?

→ **Cennetin genişliği gökler ve yerin genişliği kadardır.**

(bk. Âl-i İmrân suresi, 133. ayet.)

→ **Cennet yakıcı sığın da dondurucu soğğun da görülmeyeceği bir yerdir.**

(bk. İnsan suresi, 13. ayet.)

→ **Cennette türlü meyveler, hurmalıklar, nar ağaçları bağlar, dikensiz sedir ağaçları, salkımları sarkmış muz ağaçları, çeşit çeşit kuş etleri bulunur.**

(bk. Rahmân suresi, 68; Nebe suresi, 32; Vâkıa suresi, 28-29; Vâkıa suresi, 21. ayetler.)

→ **Cennetliklerin canlarının istediği ve gözlerinin gördüğü her şey orada hazır bulunur.**

(bk. Zuhuruf suresi, 71. ayet.)

→ **Cennettekilere altlarından ırmaklar akan, üst üste bina edilmiş köşkler vardır.**

(bk. Zümer suresi, 20. ayet.)

→ **Allah (c.c.) tarafından kalplerinden kin sökölüp atılmış olan cennetlikler, kardeşler halinde, karşı karşıya tahtlar üzerinde otururlar. Cennettekilere hiçbir yorgunluk ve zahmet yoktur.**

(bk. Hicr suresi, 47-48. ayetler.)

→ **Cennetdeki nimetlerin en büyüğü Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu kazanmak ve Allah'ı (c.c.) görmektir.**

(bk. Kıyâmet suresi, 22-23. ayetler.)

Ne Yapmalıyım?

Cennete gitmek için;

İman etmeliyim.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"İman edip salih ameller işleyenlere gelince, Rableri onları imanları sebebiyle, hidayete erdirir. Nimetlerle dolu cennetlerde (Naîm cennetlerinde) altlarından ırmaklar akar. Bunların oradaki duaları, "Seni eksikliklerden uzak tutarız Allah'ım!", aralarındaki esenlik dilekleri, "selâm"; dualarının sonu ise, "Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur" sözleridir."

(Yunus suresi. 9-10. ayetler.)

"Allah, mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara, ebedî olarak kalacakları, içinden ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde çok güzel köşkler vaadetti. Allah'ın rızası ise, bunların hepsinden daha büyüktür. İşte bu büyük başarıdır."

(Tevbe suresi, 72. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Yüce Allah, 'Ben salih kullarım için cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın hayal edemeyeceği nice nimetler hazırladım.' diye buyurdu."

(Buhârî, Bed'ü'l-halk, 8.)

"Siz bana kendinizden altı şeyi garanti edin, ben de size cenneti garanti edeyim: Konuştuğunuzda doğru söyleyin. Söz verdiğiniz zaman onu yerine getirin. Size bir şey emanet edildiğinde onu sahibine verin. Namusunuzu koruyun. (Harama) bakmaktan sakının. Elinizi (kötü işlerden) çekin."

(Ahmed b. Hanbel, V, 323.)

Peygamberimizin Dilinden Cennet

Sevgili Peygamberimiz ashabıyla birlikte oturuyordu. Onlara cennetteki güzellikleri anlatıyor, ashab da can kulağı ile onu dinliyorlardı. Bu arada bir ses duyuldu. Bir adam Peygamberimize 'Ey Allah'ın Resulü, ben atları severim. Cennette at var mıdır?' diye sordu. Peygamberimiz şöyle cevap verdi: 'Cennete girersen sana kırmızı yakuttan iki kanatlı bir at getirilecek. Sen de o ata binecek ve dilediğin yere onunla uçup gideceksin.' Bir başkası gönlünden geçeni şöyle sordu: 'Ey Allah'ın Resulü, cennette deve de var mıdır?' Allah Resulü dinleyenlerden her birinin zihinlerinden geçeni sormak istediğini fark etmiş olmalı ki bu soruya herkes için cevap mahiyetinde olan şu sözlerle karşılık verdi: 'Allah seni cennete koyarsa canının çektiği ve gözüne hoş görünen her şey senin olacaktır.'

(Tirmizî, Sıfatü'l-cennet, 11.)

CENNET

*Dolduruyor gönlümü
Senin sevgin Allah'ım
Sevdiriyor ölümü
Senin sevgin Allah'ım*

*Esen bahar yelinde
Öten bülbül dilinde
Hoş hoş kokan gülünde
Senin sevgin Allah'ım*

*Yağdırıyor rahmeti
Yer gök almaz nimeti
Hazırlayan cenneti
Senin sevgin Allah'ım*

M. Âsım Köksal

(Mustafa Taşçı, Sözler Hazinesi, s. 65.)

 Küpe

**İMAN VE SALİH AMEL
BİZİ CENNETE GÖTÜRÜR.**

CİN

Allah'ın (c.c.) ateşten yarattığı, gözle görülmeyen varlıklar.

Cin kelimesi gizli ve örtülü varlık, görülmeyen şey gibi anlamlara gelir. Cinler ateşten yaratılmış, duyularla algılanamayan, gözle görülemeyen varlıklardır. Onlar da insanlar gibi akıl ve irade sahibidirler. Yerler, içerler, evlenir ve çoğalırlar, erkeklik ve dişilikleri vardır. Cinler de doğar, büyür ve ölürler. Cinlerin ömürleri insanla- rınkine göre daha uzundur. Cinler, duyu organlarıyla algılanamayan varlıklar olduğu için onlar hakkındaki tek bilgi kaynağı vahiydir. Kur'an-ı Kerim ve hadisler cinlerin varlığından ve bir takım özelliklerinden bahsetmek- tedir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsin- ler diye yarattım."

(Zâriyât suresi, 56. ayet.)

"De ki: "Bana cinlerden bir topluluğun (Kur'an'ı) dinleyip şöyle dedikleri vahyedildi: "Şüphesiz biz doğruya ileten hayranlık verici bir Kur'an dinledik de ona inandık. Artık Rabbimize hiç kimseyi asla ortak koşmayacağız."

(Cin suresi, 1-2. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Allah'ım! Sana teslim oldum, sana inandım, sana tevekkül ettim ve sana yöneldim. Senin yar- dımınla mücadele (gücü elde) ettim. Allah'ım, Beni saptırmaman için senin yüceliğine sığınıyorum. Zira senden başka ilâh yoktur. Sen ölmeyecek olan diri- sin, cinler ve insanlar ise ölümlüdürler."

(Müslim, Zikir, 67.)

Kur'an-ı Kerim'de cinler ve özellikleri:

Cinler ateşten yaratılmıştır.

(Rahman suresi, 15. ayet.)

Cinler insanlardan önce yaratılmıştır.

(Hicr suresi, 26-27. ayetler.)

Cinler geleceği bilmezler.

(Sebe suresi, 14. ayet.)

Cinler insanların yapamayacağı bazı olağanüstü işleri yapabilmektedirler.

(Neml suresi, 39. ayet.)

Kur'an-ı Kerim'de Cin suresi adında bir sure vardır.

(Cin suresi, 1-15. ayetler.)

Cinlerden bazıları, Peygamberimizden Kur'an-ı Kerim dinlemişler ve iman etmişlerdir.

(Cin suresi, 1-15. ayetler.)

Şeytan da cinlerdendir. Ancak o, Allah'ın "Âdem'e secde edin" emrine itaat etmediği için Yüce Allah onu huzurundan kovmuş ve lanetlemiştir.

(Kehf suresi 50. ayet.)

Cinler de insanlar gibi akıl ve irade sahibidirler ve bu sebeple onlar da yaptıklarından sorumludurlar.

(Zâriyât suresi, 56. ayet.)

Aklıma Gelsin

Gözle görülmeyen varlıklar

Gayb âlemi

Şeytan

Gayb

Şehadet âlemi

CİNLERDEN KORUNMAK İÇİN

Peygamberimiz, kötü cinlerin/şeytanların insanlar üzerindeki olumsuz etkilerinden kurtulmak ve onları tesirsiz hâle getirmek için Allah'a sığınmamızı öğütlemekte, Felak ve Nas surelerini, ayrıca Ayet el-Kürsi'yi okumamızı tavsiye etmektedir.

(Buhârî, Vekâle, 10; Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 3.)

Bir Dua:

Peygamberimiz, cinlerin ve şerli şeylerin kötülüklerine karşı Cebrail'in kendisine öğrettiği şu duayı okumayı öğütlemiştir:

"Gökten inen ve yerden yükselen kötülüklerin şerrinden,

Yeryüzünde O'nun yaratıp yaydıklarının ve yerin altından çıkardıklarının şerrinden,

Gece ve gündüzün fitnelerinden,

Hayırlı şeylerin dışında, gece-gündüz aniden ortaya çıkan her türlü durumdan,

Kerîm olan Yüce Allah'a ve hiçbir iyinin ve kötünün ulaşamayacağı Allah'ın yüce kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım, Ey Rahmân!"

(Nesâî, es-Sünenü'l-Kübrâ, VI, 237.)

Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim'de Cin suresi adıyla bir sure vardır. Bu sure Kur'an-ı Kerim'in 72. suresidir. Bu surede verilen bilgilere göre cinlerin de mümini kâfiri, iyisi kötüsü vardır. İnanan insanların cinlerden korkmasına gerek yoktur. Çünkü cinler Allah'a sığınanlara ve O'nun koruduklarına zarar veremezler, kendilerinden yardım isteyenlere de fayda sağlayamazlar. Cinlerin gaybı bildikleri ve her şeyden haberdar oldukları düşüncesi doğru değildir.

Etkinlik

Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanların karşısına (D) yanlış olanların karşısına (Y) yazınız.

1.

Cinler de insanlar gibi yaptıklarından sorumludurlar. Onlar da ahirette hesap verecek, cennete ya da cehenneme gideceklerdir.

2.

Cinler topraktan yaratılmışlardır.

3.

Cinler geleceği bilebilirler.

4.

Cinler ateşten yaratılmışlardır.

5.

Cinlerin tıpkı insanlar gibi Allah'a (c.c.) iman edenleri olduğu gibi gerçekleri inkâr edenleri de vardır.

EHL-i BEYT

Peygamberimizin ailesini anlatmak için kullanılan ifade.

Ehl-i beyt, ehil ve beyt kelimelerinden meydana gelmiş bir tamlamadır. Ev halkı demektir. Aynı aileye mensup fertler için kullanılır. Bir kavram olarak ise Sevgili Peygamberimizin hanımlarını, çocuklarını, torunlarını, amcalarını ve onların çocuklarını kapsar. Ancak bu kavramla daha çok şu kişiler kastedilir; Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.), damadı Hz. Ali (r.a.), kızı Hz. Fâtıma (r.a.), torunları Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.).

Peygamberimizin ailesini ifade etmek için Ehl-i beyt kavramı dışında şu kavramlar da kullanılmıştır:

Âl-i Muhammed: Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ailesi

Âl-i abâ: Hz. Muhammed'in (s.a.v.) abasının altına aldığı ailesi

Sevgili Peygamberimizin mübarek soyu kızı Hz. Fâtıma (r.a.) aracılığıyla torunları Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin'den (r.a.) devam etmiştir. İslam tarihinde soyu Hz. Hasan'dan (r.a.) Peygamberimize ulaşanlara "**şerif**", Hz. Hüseyin'den ulaşanlara (r.a.) "**seyyit**" denilir.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"...Ey Ehl-i Beyt, Allah sizden günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."

(Ahzâb suresi 33. ayet.)

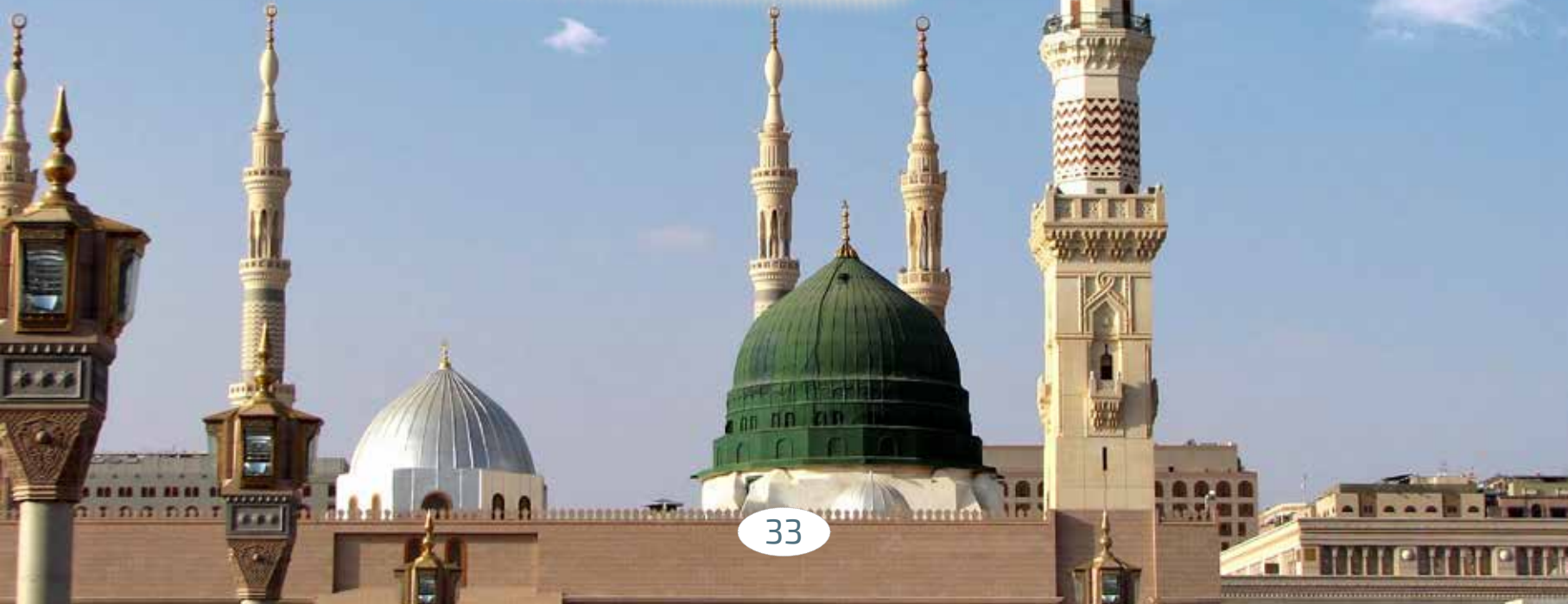

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Sizin en hayırlınız ailesine karşı en iyi olanınızdır. Ben de aileme karşı en iyi olanınızım..." (Tirmizî, Menâkıb, 63.

Sevgili Peygamberimiz, "...Ey ehl-i beyt, Allah sizden günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor." ayeti indiğinde kızı Hz. Fatıma'yı, torunları Hasan ile Hüseyin'i çağırarak onları ve Hz. Ali'yi bir örtü ile örtmüş ve "Allah'ım, işte bunlar benim ehl-i beytimdir. Onların kirini gider ve onları tertemiz yap!" diye dua etmişti.

(bk. Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 33.)

● Müminlerin annesi Hz. Âişe (r.a.) anlatıyor:

"Allah'ın Resulüne (s.a.v.) tavır, hâl ve davranış bakımından Fâtıma'dan (r.a.) daha fazla benzeyen birini görmedim. Fâtıma onun huzuruna girdiği zaman Allah Resulü ayağa kalkar, onun elini tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu. Allah Resulü, Fâtıma'nın yanına girdiği zaman da o aynı şekilde hemen ayağa kalkar, babasının elinden tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu."

(Ebû Dâvûd, Edeb, 143, 144)

● Üsâme b. Zeyd (ra) anlatıyor:

"Resûlullah (sav) beni bir dizine torunu Hasan'ı öbür dizine oturturdu. Sonra bizi bağrına basıp şöyle derdi: 'Allah'ım, bu ikisine merhamet et. Ben de onlara merhamet ediyorum!'"

(Buhârî, Edeb, 22)

● Şiir

En Güzel Aile

Ailelerin en güzeli
Peygamber ailesi
Hepsi bize rehber
Hepsi bize örnek

Ali'dir ilmin kapısı
Fâtıma veliler annesi
Hasan başımızın tacı
Hüseyin şehitler serdarı

Çok sevmiş onları Peygamber
Bizden de istemiş sevmemizi
Hepsini tertemiz kılmış Allah
Ne güzeldir Peygamber ailesi

Hazreti
Muhammed

HZ. Fâtıma
HZ. Ali
HZ. Hasan
HZ. Hüseyin

Salli-Barik Dualarının Anlamı

Allah'ım, Hz. Muhammed'e ve Muhammed ailesine, tıpkı Hz.İbrâhim'e ve İbrahim ailesine yaptığın gibi rahmet eyle ve şerefini yücelt. Şüphesiz sen övgüye en lâyık ve şanı en yüce olansın.

Allah'ım, Hz. Muhammed'e ve Muhammed ailesine, tıpkı Hz.İbrâhim ve İbrahim ailesine bereket ihsan ettiğin gibi bereket ihsan eyle. Şüphesiz sen övgüye en lâyık ve şanı en yüce olansın.

FIKİH

İslam dininin bireysel ve toplumsal hayata ilişkin hükümlerini bilmek ve anlamak.

Fıkıh kelimesi sözlükte bir şeyi bilmek, iyi ve tam anlamak, derinlemesine kavramak demektir. Kavram olarak ise İslam dininde derin bilgi sahibi olmak; Yüce Allah'ın emir ve yasaklarındaki amaçları ve hikmetleri tam ve doğru bir şekilde kavramaktır.

Fıkıh İslamî ilimlerden biridir. Fıkıh ilmi, İslam dininin bireysel ve toplumsal hayata ilişkin hükümlerini bilmeyi, bunlardaki hikmetleri anlamayı ve gerektiği zaman yeni hükümler çıkarmayı amaç edinmiş bir ilimdir. Fıkıh ilmi, ibadetlerimizi aslına uygun olarak nasıl yerine getireceğimiz ve toplumsal hayatımızı İslami ilkelere uygun olarak nasıl yaşayacağımızla ilgili görüşler ortaya koyar. Fıkıh ilminin konusu ibadetler ve muâmelât denilen bireysel ve toplumsal hayatla ilgili konulardır. Bu ilmin kaynağı ise Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimizin sünnetidir.

Aklıma Gelsin

• Rabbimiz buyuruyor ki:

"Müminlerin hepsinin toptan sefere çıkmaları doğru değildir. Onların her kesiminden bir grup dinde yeterli bilgi sahibi olmaya çalışmak (dini fıkhetmek) ve seferden dönen topluluklarını uyarmak üzere geride kalmalıdır..."

(Tevbe suresi, 122. ayet.)

• Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Allah her kimin iyiliğini dilerse, onu dinde fakih kılar (dinin inceliklerini anlama konusunda ona kabiliyet verir)."

(Tirmizî, İlim, 1.)

"Hayâ, iffet, kalbine değilse de diline sahip olmak ve fıkıh (dini derinden anlamak) imandandır..."

(Dârimî, Mukaddime, 43.)

• Biliyor musunuz?

Fıkhi mezhepler, İslam'ın ibadet ve muâmelât konularındaki yorum farklılıklarından doğan ve zaman içerisinde birer ekol halini alan mezheplerdir. Hanefilik, Şafiiilik, Malikiilik ve Hanbelilik gibi isimlerle anılırlar.

• Küpe

"FİKİH, KİŞİNİN LEHİNDE VE ALEYHİNDE OLAN ŞEYLERİ BİLMESİDİR."

İmam-ı azam Ebu Hanife

GAYB

*Duyularla hakkında bilgi edinilemeyen
varlık alanı.*

Gayb kelimesi görünmeyen, gizlenen, gizli olan gibi anlamlara gelir. Kavram olarak ise Allah'ın (c.c.) yarattığı ve sadece O'nun bildiği, gözle görülemeyen, duyularla idrak edilemeyen varlık alanı demektir. Bu sebeple gayba ait konulardaki tek bilgi kaynağımız Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimizin hadisleridir.

Dinimizde gayba iman çok önemli bir yer tutar. Melekler, cinler, ahiret, cennet ve cehennem gibi konular gayba ait konular olup bunların varlığını kabul etmek imanın şartıdır. Gaybı sadece Yüce Allah bilir ve dilerse peygamberlerine bildirir. İslam dini, falcılık ve kehanet gibi gayptan haber verme iddiasındaki bâtıl uygulamaları yasaklamıştır.

Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim'de gayb kelimesiyle;

- » Geçmiş tarihî olaylar,
- » Gelecekte olacak olaylar,
- » Gizli ve sır olan şeyler,
- » Bir şeyin veya olayın iç yüzü,
- » Görülmeyen ve bilinmeyen şeyler ifade edilmiştir.

Aklıma Gelsin

**Mutlak
Varlık
Allah**

**Görünmeyen
Âlem (âlem-i gayb)**

Melek, cin, şeytan, vb.
görünmeyen varlıklar;
ahiret, cennet,
cehennem...

**Görünen Âlem
(âlem-i şehadet)**
İnsanlar, hayvanlar,
bitkiler vb. görünen
varlıklar.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Gaybın anahtarları Allah'ın yanındadır; onları O'ndan başkası bilmez. O, karada ve denizde ne varsa bilir; O'nun ilmi dışında bir yaprak bile düşmez. O yerin karanlıkları içindeki tek bir taneyi dahi bilir. Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır."

(En'âm suresi, 59. ayet.)

"Onlar gayba inanırlar, namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz mallardan Allah yolunda harcarlar."

(Bakara suresi, 3. ayet.)

"O Allah, gaybı bilendir. Hiç kimseye gaybını bildirmez. Ancak, (bildirmeyi) dilediği peygamberler bunun dışındadır..."

(Cin suresi, 26-27. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Allah'ım, Senin ilminle senden hayır diliyorum; senin kudretinle senden güç ve kudret istiyorum. Ve senin sınırsız cömertliğinden istiyorum. Çünkü senin her şeye gücün yeter, benim gücüm yetmez. Sen bilirsin ben bilmem ve Sen 'Allâmü'l-Guyûb'sun (Sen gaybı her yönüyle bilersin)."

(Buhârî, Teheccüd, 25.)

Esmâü'l-Hüsna'dan

Âlimü'l-gaybi ve's-şehâdet:

Gizli ya da açık, gayb ya da şehadet âlemlerine ait ne varsa her şeyi bilen.

Allâmü'l-guyûb:

Bütün gizli şeyleri, gayba ait ne varsa hepsini çok iyi bilen.

GÜNAH

Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarına aykırı fiil ve davranışlar.

Günah kelimesi suç, kabahat ve hata gibi anlamlara gelir. Kavram olarak ise Yüce Allah'ın emir ve yasaklarına aykırı olarak yapılan söz, iş ve davranışlara denir. İşlenen günahların hem dünyada hem de ahirette cezaları vardır. Müslümanlar günahlardan uzak durma bilinciyle yaşar. Günah işlediklerinde de pişmanlık duyarak hemen tövbe ederler. Hz. Peygamber kendisine iyiliği ve günahı soran bir sahabiye: "İyilik, güzel ahlaktır; günah ise, vicdanını rahatsız eden ve insanların bilmesini istemediğin şeydir." (Müslim, Birr, 15.) diyerek cevap vermiştir.

Aklıma Gelsin

Haram

İslam dininin yasakladığı iş ve davranışlar.

Günahkâr

Çok günah işleyen kimse.

Kebâir

Büyük günahlar.

Fâsık/fâcir

Büyük günahları işleyen kimse.

Tövbe

Günahlardan pişman olup Allah'tan (c.c.) af dilemek.

Dua

"Allah'ım, beni güzel bir iş yaptıkları zaman mutlu olan, günah işledikleri zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle"
(İbn Mâce, Edeb, 57.)

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Günahın açığını da gizlisini de bırakın. Çünkü günah işleyenler, yaptıklarının cezasını mutlaka çekeceklerdir."

(En'âm suresi, 120. ayet.)

"Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışında kalan günahları ise dilediği kimseler için bağışlar. Allah'a şirk koşan kimse, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur."

(Nisâ suresi, 48. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Mahveden yedi gûnahtan sakınınız. Onlar: Allah'a ortak koşmak, sihir yapmak, haksız yere adam öldürmek, yetim malı yemek, ribâ (faiz), savaştan kaçmak, iffetli ve iman sahibi bir kadına zina iftirasında bulunmaktır"

(Buhârî, Vesâyâ, 23; Müslim, İmân, 38; Ebû Dâvûd, Vesâyâ, 10.)

"Kul bir hata işlerse kalbine siyah bir nokta konulur. Şayet o gûnahtan el çeker, bağışlanma diler, tevbe edip Allah'a dönerse kalbi cilalanır. Eğer tekrar aynı hatayı işlerse siyah nokta artırılır ve neticede bütün kalbini kaplar."

(Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 83.)

Günahlar nelere sebep olur?

Günah işlemek kalbi karartır.(bk. Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 83.)

Rızıktan (maddi ve manevi güzel kazançlardan) mahrum bırakır. (bk. İbn Mâce, Fiten, 23.)

Çoğalması hâlinde kişinin helâkine sebep olur. (bk. Buhârî, Enbiyâ, 7.)

Hem dünyada hem de ahirette azap çekmeye sebep olur. (bk. Ra'd suresi, 33-34. ayetler.)

Günahlardan nasıl temizlenilir?

Günah işlendiği kabul edilir, pişman olunur.

Tövbe-istiğfâr edilir; Allah'a (c.c.) dönülür, O'ndan af ve bağışlanma dlenir.

İşlenen günah kul hakkını ihlal ettiyse ilgili kişinin zararları giderilir, helallik istenir.

Aynı günaha bir daha girmemek için önlemler alınır, günahlardan uzak durulur.

HAC

Mekke şehrindeki mukaddes mekânları, belirli günlerde, ibadet amacıyla ziyaret etmek.

Hac kelimesi gitmek, yönelmek ve ziyaret etmek gibi anlamlara gelir. Kavram olarak Mekke şehrindeki Kâbe'yi ve civarındaki belirli mekânları (Arafat, Müzdelife, Mina) belirli vakitler içinde usulüne uygun olarak ziyaret etmek ve belirli görevleri yerine getirmek suretiyle yapılan ibadetin adıdır. Hac, İslam'ın beş şartından biridir. Şartlarını taşıyan Müslümanların ömürlerinde bir kez hac yapmaları farzdır.

Hac Yaparak;

- » Rabbimin emrini yerine getirmiş olurum.
- » İbadetimi yapmanın mutluluğunu yaşarım.
- » Yolculuğun zorluklarına sabretmeyi öğrenirim.
- » Mukaddes yerleri ziyaret ederek buralarda yaşanmış hatıraları canlandırmış olurum.
- » Dinimle ilgili mekân ve zaman bilinci kazanırım.
- » Müslümanlarla tanışır, İslam dininin inananları kardeş kılan gücünü hissederim.
- » Müslümanlarla birlik ve beraberlik ruhunu yaşarım.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"...Yolculuğuna gücü yetenlerin haccetmesi Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır..."

(Âl-i İmrân suresi, 97. ayet.)

"İnsanları hacca çağır; yürüyerek veya binekler üstünde uzak yollardan sana gelsinler."

(Hac suresi, 27. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

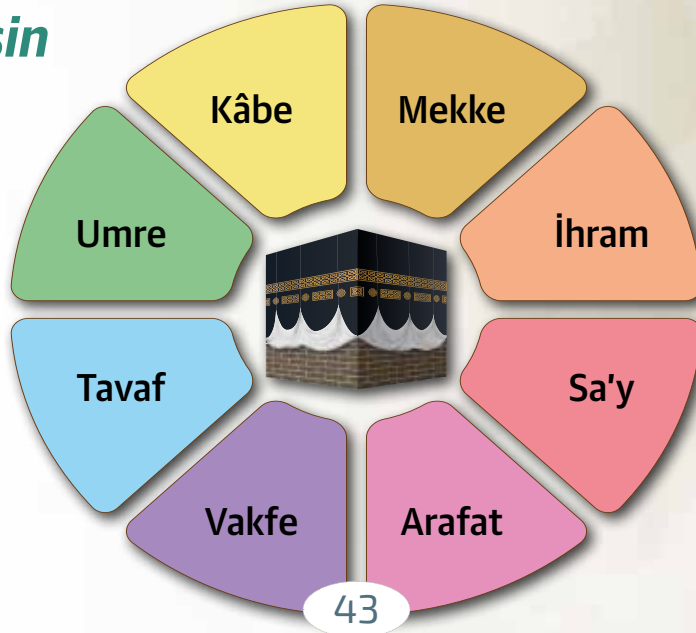
"Ey insanlar! Hac size farz kılındı, haccedin."

(Müslim, Hac, 412.)

"...Allah tarafından kabul edilmiş haccın karşılığı ancak cennettir."

(Buhârî, Umre, 1.)

Aklıma Gelsin

Hac ibadetiyle ilgili mekânlar:

Mekke: Müslümanların en kutsal şehridir. Hac ile ilgili mekânlar bu şehirdedir.

Kâbe: Yüce Allah'a ibadet için yapılan ilk yapıdır. Müslümanların kiblesidir. Hac ve umre ibadetleri esnasında tavaf edilir.

Mescid-i Haram: Kâbe'nin de içinde bulunduğu Müslümanların en kutsal ibadet yeridir.

Arafat: Mekke yakınlarında bulunan bir bölgenin adıdır. Haccın ilk günü burada Arafat vakfesi yapılır.

Müzdelif: Mekke yakınlarında bir bölgenin adıdır. Hac esnasında burada Müzdelife vakfesi yapılır, şeytan taşlamak için taş toplanır.

Mina: Mekke yakınlarında bulunan bir bölgenin adıdır. Burada şeytan taşlanır, kurban kesilir, saçlar tıraş edilir.

Safa ve Merve: Kâbe'ye çok yakın iki tepenin adıdır. Sa'y denilen ibadet bu iki tepe arasında gidip gelmek suretiyle yapılır.

Zemzem Kuyusu: Kâbe'nin çok yakınlarında zemzem suyunun çıktığı kuyunun adıdır.
Hacerü'l-esved: Kâbe'nin kapısına yakın köşede bulunan kara taş.

Öğrenelim

TELBİYE DUASI

Lebbeyk Allâhümme lebbeyk,

Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk,

İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek.

(Geldim Allah'ım geldim. Davetine icabet ettim geldim. Senin hiçbir ortağın yoktur. Emrine itaat ettim geldim. Hamd senin, nimet senin, mülk de senin. Senin hiçbir ortağın yoktur.)

HAC YOLCUSU

Bugün herkes, sana hayrân oluyor, ey yolcu,
Tuttuğun nurlu yolun, Arşa çıkar tâ bir ucu!

Seni mesteyleyen aşkın, ezelîdir, ezelî;
İltifât eyledi zîrâ, o güzeller güzeli!

Öpeceksin, Hacerü'l-Esved'i;
Müslümanlar, bu büyük devlete imrenmez mi?

Ne tehassüsle yaşattın, o mukaddes emeli;
Kâ'be'nin âşıkısın, kendini bildin bileli!

Mü'minin, doğduğu günden beri, kalbinde coşan,
Bir yanardağ gibi, içten içe, her an tutuşan,

Ölmeden, Ravza-i Peygamberini, tek görmesidir;
O yeşil cennete, bir vecd ile, yüz sürmesidir!

...

Başka bir şekle girer, Mekke'nin ufkunda semâ,
Sanki cennetlerin ufkunda eser bâd-ı sabâ!

Saçıyorken, ezelî nûrunu ulvî Kâ'be;
Heyecanlar verir, hem kaskatı, hissiz kalbe!

Sarılıp Kâ'be'ye, feryâd eden âşıklara bak,
Sen de yalvar, hemen onlarla, coşup ağlayarak!

Ravza; uşşâkına, cânân olup âğûş açıyor,
Hak Teâlâ; yanan âşıklara, rahmet saçıyor!

...

Arafat'dan iniyorken, hacı, bir kuş gibidir;
Ne kadar pâk! Anasından yeni doğmuş gibidir!

Ali Ulvi KURUCU

“

HAK

Mutlak gerçek, varlığı kesin olan, hakikat, İslam. Yüce Allah'ın isimlerinden biri.

”

Hak kelimesi Yüce Allah'ın yaratılışa koyduğu hakikatlere ve İslam dininin temel ilkelerine uygun olan gerçekleri ifade etmek için kullanılır.

Hak kavramının kapsamı oldukça geniştir. En çok kullanıldığı anlamlardan biri de Yüce Allah'ın varlıklara yaratılıştan verdiği paylar, yetkiler ve haklardır. Hukuk kelimesi bu hakları ve bu hakların düzenlendiği sistemi ifade eder. Her hak sahibine hakkının verilmesi adalet kavramıyla açıklanır. Her varlığın hakkını bilmek, onların haklarına riayet etmek ve kimseye zulmetmemek İslam dininin en çok önem verdiği konulardır. Hakikat, gerçek ve kesin doğru demektir. Hakkaniyet ise hakka ve adalete uygunluk, doğruluktur.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Bu böyledir. Çünkü Allah haktır. O'ndan başka taptıkları ise bâtıldır..." (Hac suresi, 62. ayet.)

"Allah, hak ve adaletle hükmeder. Allah'tan başka taptıkları ise hiçbir hükümde bulunamazlar. Şüphesiz Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir." (Mü'min suresi, 20. ayet.)

"Öyle ise Allah'a tevekkül et. Çünkü sen apaçık bir hak üzere bulunuyorsun." (Neml suresi, 79. ayet.)

"De ki: "Hak geldi, bâtil yok oldu. Şüphesiz bâtil, yok olmaya mahkûmdur." (İsrâ suresi, 81. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Yâ Rabbi, sen Hak'sın. Vaadin de haktır. Senin sözün de haktır. Sana kavuşmak haktır. Cennet haktır. Cehennem de haktır. Peygamberler de haktır. Kıyametin kopması da haktır." (Buhârî, Tevhid, 35.)

"Müslüman'ın Müslüman üzerindeki hakkı beştir: Selâmı almak, hastayı ziyaret etmek, cenazeye katılmak, davete icabet etmek ve aksırana Allah'tan rahmet dilemek." (Buhârî, Cenâiz, 2.)

"Kim kardeşine haksızlık etmişse, onunla helalleşsin..." (Buhârî, Rikâk, 48.)

Şiir

**"Hakkıdır, hür yaşamış,
bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan,
milletimin istiklal."**

Mehmet Akif Ersoy

Küpe

"Allahım, bizlere hakka ve hakikate uymayı, bâtıldan ve haksızlıktan kaçınmayı nasip eyle."

HİDAYET

*Yüce Allah'ın insanı doğru yola
iletmesi.*

Hidayet kelimesi doğru yol, kılavuzluk, doğru yola gitmek, doğru yolu göstermek ve rehberlik etmek gibi anlamlara gelir. Kavram olarak ise Yüce Allah'ın insanlara doğru yolu göstermesi; onları dünya ve ahiret mutluluğuna iletmesi, peygamberleri aracılığıyla onlara kılavuzluk etmesi şeklinde tarif edilir. Hidayet inançsızlıktan, yanlış inançlardan, hata ve günahlardan kurtulup İslam'ın aydınlık yoluna girmektir.

Hidayeti veren Yüce Allah'tır. O akıl ve irade vererek, kitaplar ve peygamberler göndererek insanlara doğru yolu göstermiştir. Hidayete erme konusunda insana düşen görev ise, hidayeti istemesi, bu yolda azim ve kararlılık göstermesi, aklını doğru bir şekilde kullanması ve Allah'ın (c.c.) peygamberlerine uymasidir.

Hidayetin zıddı dalâlettir. Dalâlet; doğru yoldan sapmak, yanlış yollara gitmek demektir. Yüce Allah'ın, Kur'an-ı Kerim ve peygamberleri vasıtasıyla insanlara gösterdiği hidayetin aydınlık yolunu ve O'nun dini olan İslam'ı bırakıp bâtıl yollara sapmak, karanlıkta kalmak dalâlettir.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için hidayettir."

(Bakara suresi, 2. Ayet.)

"...Bu kitabı sana, her şey için bir açıklama, bir hidayet ve rahmet kaynağı ve Müslümanlar için bir müjde olarak indirdik."

(Nahl suresi, 89. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmayacaksınız: Allah'ın Kitabı ve Peygamberinin sünneti."

(Muvatta' , Kader, 3.)

"Allah'a yemin olsun ki senin aracılığıyla Allah'ın bir kişiye hidayet vermesi, senin için kızıl develere sahip olmandan daha iyidir."

(Buhârî, Cihâd, 102.)

Küpe

Hidayetin iki kaynağı:

Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamberin sünnetidir. Kur'an-ı Kerim tüm insanlara gönderilmiş ve ebedi mutluluğun yolunu açıklayan Allah (c.c.) kelâmıdır. Peygamber efendimiz ise insanlara hayatıyla örnek olan bir rehber, bir yol göstericidir.

HİLM

*İslam dininin temel erdemlerinden biri.
Akıllı, sabırlı ve olgun davranmak.*

Hilm kelimesi sabırlı ve temkinli olmak; akıllı, yumuşak ve ağırbaşlı davranmak; acele etmeden ve öfkeye kapılmadan hareket etmek gibi anlamlara gelir. Hilm İslam ahlakının temel erdemlerinden biri olup bir çok güzel davranışa kaynaklık eder. Hilm olaylar ve durumlar karşısında öfkeye ve telaşa kapılmadan akıllı, sabırlı ve olgun davranmaktır. İnsanlarla olan ilişkilerde iyilik ve adaletle hareket etmek, zulümden kaçınmak, kibir ve gururdan sakınmak hilmin kapsamına giren faziletlerdir.

Aklıma Gelsin

Sabır

Bir sıkıntı ve zorluğu telaşa kapılmadan karşılamak, acelecilik etmemek, tahammül göstermek.

Teenni

Acele etmeden iş görmek, düşünceli hareket etmek; ağırbaşlı, temkinli davranmak.

Vakar

Ağırbaşlı olmak, temkinli davranmak, mevki ve kişiliğin gereğini hakkı ile korumak, hafif meşrep olmamak

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan her şey Allah'ı tesbih eder. O'nu övgüyle tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz onların tesbihini anlamazsınız. O, halîmdir (hilm sahibidir), bağışlayıcıdır."

(İsrâ suresi, 44. ayet.)

"Eğer siz Allah'a güzel bir borç vererseniz, Allah onu size, kat kat öder ve sizi bağışlar. Allah, şükrün karşılığını verendir, halimdir (hilm sahibidir)."

(Tegâbün suresi, 17. ayet.)

"İşte o zaman biz onu (İbrahim'i) halim (hilm sahibi) bir oğul ile müjdeledik."

(Saffat suresi, 101. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz bir sahabiye överken ona şöyle buyurmuştur: "Sende Allah'ın sevdiği iki haslet vardır; bunlardan biri hilm, diğeri de teennidir"

(Müslim, İmân, 25, 26; Ebû Dâvûd, Edeb, 149.)

Küpe

El-Halîm

Allah'ın (c.c.) güzel isimlerinden biridir.

Kullarının isyan ve günahlarına sabreden, kudreti yettiği halde onları hemen cezalandırmayan, tövbe etmeleri kendilerini düzeltmeleri için onlara mühlet ve fırsat veren, öfkeye kapılmayan, af ve mağfiretle karşılık vermeyi esas alan gibi anlamlara gelen bir isimdir.

**"HİLM, ERDEMLİ OLMANIN
İLK BASAMAĞIDIR."**

HURAFE

İslam dinine, akla ve gerçeklere aykırı her türlü inanç ve davranış.

Hurafe, dinin aslında olmayan ama sonradan halk arasında sanki dindenmiş gibi yer eden inanç ve davranışlara denir. Bir kavram olarak ise sonradan uydurulmuş ancak zaman içerisinde dinî bir inançmış gibi benimsenmiş her türlü söz, inanç ve davranış biçimlerini ifade etmek için kullanılır. Hurafelerin İslam dinine alakası yoktur. Bunlar İslam dininin temel ilkelerine aykırı oldukları gibi akla, mantığa ve gerçeklere de aykırı inanç ve uygulamalardır.

Aklıma Gelsin

Bâtıl İnanç

Dinde yeri olmayan akla ve gerçeklere aykırı yanlış inanç, hurafe.

İsrailiyat

Özellikle Yahudi ve Hristiyan kaynaklardan İslam kültürüne girmiş doğru olmayan uydurma rivayetler, sözler.

Esâtir

Eski masallar, efsaneler, aslı esası olmayan halk hikayeleri.

Mitoloji

Olağanüstü olayların anlatıldığı halk efsaneleri.

Cahiliye

İslam öncesi bilgisizlik, hurafe ve bâtıl inançlarla dolu dönem ve bu döneme ait âdetler

Rabbimiz buyuruyor ki:

"(Müşrikler) çirkin bir iş işledikleri vakit, 'Biz atalarımızı bunun üzerinde bulduk, Allah da bize bunu emretti' derler. De ki: 'Allah asla çirkin işleri emretmez. Siz bilmediğiniz şeyleri Allah'ın üzerine mi atıyorsunuz?'"

(A'raf suresi, 28. ayet.)

"(Müşriklere), 'Allah'ın indirdiğine uyun' denildiği zaman, 'Hayır, biz babalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız' derler. Şeytan, kendilerini cehennem azabına çağırıyor olsa da mı?"

(Bakara suresi, 170. ayet.)

"Onlar hâlâ cahiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanacak bir toplum için, kimin hükmü Allah'ınkinden daha güzeldir?"

(Mâide suresi, 50. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Helâk eden şeylerden kaçının: Allah'a şirk koşturmak ve sihir yapmak."

(Buhârî, Tıb, 48.)

"Kim düğüm yapar sonra ona üflerse sihir yapmış olur. Kim sihir yaparsa şirk koşturmuş olur. Kim de (kendisini koruması için nazarlık ve benzeri) bir şey takarsa o taktığı şeyin korumasına havale edilir."

(Nesâî, Muhârebe, 19.)

"...Kim de bir kâhine gider ve onun sözlerini tasdik ederse Muhammed'e indirileni inkâr etmiş olur."

(İbn Mâce, Tahâret, 122.)

"İslâm'da uğursuzluk inancı yoktur..."

(Buhârî, Tıb, 44.)

 Küpe **"HURAFE DOĞRU İNANÇLA BAĞDAŞMAZ."**

Toplumumuzda Yaygın Olan Bazı Hurafeler

- Baykuş ve karga ötmesi, insanın önünden kara kedi geçmesi gibi durumların uğursuzluk getireceğine inanmak.
- İki bayram arasında nikâh ya da düğün yapmanın uğursuzluk getireceğine inanmak.
- Elden ele makas, bıçak, iğne ve soğan vermeyi uğursuzluk saymak.
- Sol gözün seğirmesini ve sol kulağın çınlamasını kötüye yormak.
- Sağ elin içi kaşınınca para geleceğine, sol elin içi kaşınınca para gideceğine inanmak.
- Ezan okurken köpeklerin ulumasını kötüye yormak.
- Cam veya porselen eşyaların aniden düşüp kırılmasını bir belanın defedileceğine işaret saymak.
- Merdiven altından geçmenin uğursuzluk getireceğine inanmak.
- Cenazenin yedinci, kırkinci, elli ikinci gününde ve ölüm yıldönümünde mutlaka mevlit okutmak gerektiğine inanmak.
- Gökten yıldız kaydığında bir kişinin öldüğüne inanmak.
- Hastanın başı üzerinde tuz gezdirmek, köz söndürmek, kurşun döktürmek ve bunların şifa getireceğine inanmak.
- Hastaya türbeden getirilen toprağı yedirmek ve bunun şifa olacağına inanmak.
- Dileklerin kabulü için ağaçlara bez-çaput bağlamak.
- Dilek taşlarına taş yapıştırmak, dilek için mum yakmak.
- Hıdırellez günü toprağa istenen şeyin resmi çizilince ona sahip olunacağına inanmak.
- Nazar değmemesi için at nalı, çocuk ayakkabısı, üzerlik ve nazar boncuğu gibi şeyler takmak.
- Türbelerden, kabirlerden, yatırlardan medet ummak, bez bağlamak, etraflarında dönmek, dileklerini yazılı ya da sözlü olarak kabirlere ya da ölümlere iletmek.
- Kesilen kurbanın kanını arabanın bir yerine ve çocukların alnına sürmek.
- Sevgi oluşturmak, nefret ettirmek gibi insanların duygularını yönlendirmek amacıyla falcılara, büyücülere gitmek; her türlü fal baktırmak, büyü yaptırmak, cinlerle uğraşmak, kâhinlerin kehanetlerine başvurmak, gelecekte haber vermek; tüm bunlardan medet ummak, bunlara inanmak.
- 13 sayısını uğursuz saymak.

Hurafeler neden çıkar ve nasıl yayılır?

- Dinî ve ilmî konulardaki bilgisizlikler
- Toplamların geçmiş inançları ve değer yargıları
- Başka dinlerin ve kültürlerin etkisi
- İnsanların açıklayamadıkları olaylar karşındaki merak ve ilgileri
- Masal, efsane ve mitolojik anlatıların etkisi
- İsrailiyat denilen ve Müslümanlar arasına sonradan sokulmuş uydurma rivayetler
- Toplamların eskiden beri sahip oldukları bâtıl inançlar
- Bazı hurafelerin medya ve çeşitli yayınlar yoluyla popüler kılınması
- Taassup (kr krne inanç) ve taklit yoluyla öğrenme, işin aslını sorgulamama

İLMİHAL

Temel dinî bilgileri içeren ve Müslümanlara davranış bilgisi öğreten kitaplar.

İlmihal kelimesi Arapça ilim ve hal kelimelerinin birleşiminden meydana gelmiş bir tamlamadır. "Hal ilmi" anlamına gelir. Kişinin içinde bulunduğu çeşitli hallerde neler yapması, nasıl davranması gerektiğini açıklayan ilim demektir. Kavram olarak ise Müslümanlar için hazırlanmış dinî bilgiler kitaplarına ilmihal denir. Bu kitaplar sayesinde Müslümanlar hangi şartlar altında neler yapmaları, nasıl davranmaları gerektiğini; inanç esaslarını, ibadetlerini ve İslam ahlakı gibi konuları öğrenirler. İlmihaller bu anlamda Müslümanların dinlerini en doğru şekilde yaşamalarını sağlayacak bilgilerle doludur.

Aklıma Gelsin

İslam

İlim

Amel

İbadet

Ahlak

Muamelât

Biliyor musunuz?

Bir ilmihal kitabında genellikle şu konular hakkında bilgiler vardır:

İnanç: Müslümanın iman etmesi gereken esaslarla ilgili bilgiler.

İbadetler: Müslümanların yerine getirmesi gereken kulluk görevleriyle ilgili bilgiler.

Muamelât: Sosyal ve ekonomik hayatla ilgili konular; helaller, haramlar, cezalar, merasimlerle ilgili bilgiler.

Ahlak: İyi ve kötü huylar, adab-ı muaşeret kuralları, güzel davranışlar. Müslümanın sahip olması gereken ahlak yapısıyla ilgili bilgiler.

Peygamberler tarihi: Peygamberlerin hayatlarıyla ilgili bilgiler, kıssalar.

Peygamberimizin hayatı (siyer): Peygamberimizin hayatı ve mücadelesiyle ilgili bilgiler.

Rabbimiz buyuruyor ki:

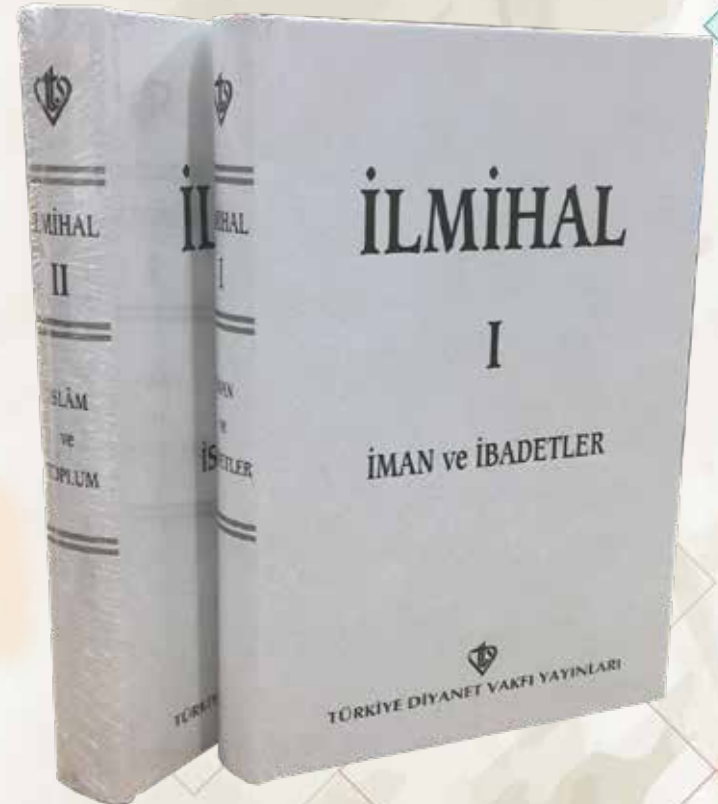
"... 'Rabbim ilmimi artır' de."

(Taha suresi, 114. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"İlim talep etmek/öğrenmek her Müslümana farzdır."

(İbn Mace, Mukaddime, 17.)

İMAM MÜEZZİN

İmam: Önder, lider; cemaate namaz kıldırان kişi.

Müezzın: Ezan okuyan; Müslümanları namaza, camiye çağırان kişi.

İmam

İmam kelimesi önde olan, sevk ve idare eden gibi anlamlara gelir. Bir kavram olarak ise cemaate namaz kıldırان; cemaate dinî konularda öğretmenlik yapan, rehber olan kimseler için kullanılmaktadır. İmamın yaptığı işe imamet denir. İmamlık çok değerli bir görevdir.

İmam kelimesi kullanım şekline göre şu anlamlara gelir:

- » Cemaate namaz kıldırان kişi
- » Müslüman toplumun din ve dünya işlerini idare etmek üzere seçilmiş Müslüman önder, halife, devlet başkanı.
- » Büyük İslam âlimi ve mezhep kurucusu (İmam Azam, İmam Şafii, İmam Malik, İmam Ahmed b. Hanbel, İmam Gazzali, İmam Matüridi vb.)
- » Bir toplumun öncüsü.

Rabbimiz buyuruyor ki:

Bir zaman Rabbi, İbrahim'i birtakım emirlerle sınamış, İbrahim onların hepsini yerine getirmiş de Rabbi şöyle buyurmuştu: "Ben seni insanlara imam (önder) yapacağım..."

(Bakara suresi, 124. ayet.)

"(Ve o kullar): 'Rabbimiz, Bize gözümüzü aydınlatacak eşler ve zürriyetler bağışla ve bizi takvâ sahiplerine imam (önder) kıl' derler."

(Furkân suresi, 74. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Bir topluluğa Allah'ın Kitabı'nı en iyi okuyup bilen imam olsun. Kur'an'ı okuma (ve anlama) konusunda eşit iseler sünneti en iyi bilen imam olsun... Bir kimse, izin vermedikçe bir başkasının yetkili olduğu yerde imamlık yapmasın ve kişinin evindeki özel mekânına oturmasın."

(Müslim, Mesâcid, 290.)

"Üç kişi vardır ki kıyamet gününde misk kokuları yayan tepelerde olacaklardır: Allah'ın hakkını ve çalıştırdığı kimselerin haklarını gözeten kişi; insanların kendisinden razı olduğu imam (yönetici) ve insanları gece-gündüz beş vakit namaza çağıran müezzin."

(Tirmizî, Birr, 54.)

Müezzin

Müezzin; bildiren, ilan eden ezan okuyan kişi demektir. Ezan, farz namazlar için belli vakitlerde okunan özel sözlere denir. İslam tarihinde ilk müezzin Hz. Bilal'dir. Müezzinlik çok özel bir görev olup sesleri güzel müezzinler bu değerli görevi yüzyıllardır yerine getirmektedirler. Müezzinler ezan okumak dışında kamet getirmek ve tesbihat dualarını okumak gibi görevleri de yaparlar.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağırıldığı (ezan okunduğu) zaman, hemen Allah'ı anmaya koşun..."

(Cuma suresi, 9. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"En hayırlılarınız size müezzinlik, Kur'an'ı en iyi bilenleriniz de size imamlık yapsın."

(Ebû Dâvûd, Salât, 60.)

HASRET

Resûlullahtan sonra kimse için ezan okumayacağım/okuyamayacağım." demişti Bilâl. Uzaklaşmak istedi Medine'den. Hiç kıramayacağı Hz. Ebû Bekir'i bile buna ikna etti; Şam'a gitti. Ancak ruhuna işleyen peygamber sevgisini ve aşkını geride bırakmak ne mümkündü? Gönlünden hiç çıkmayan Allah Resûlü, bir gece rüyasında görünüverdi. "Yâ Bilâl! Bu cefa nedir? Beni ziyaret edeceğin vakit gelmedi mi?" diyordu. Daha fazla dayanamadı Bilâl. Hemen yollara düştü. Onun elinin değdiği, ayağının dokunduğu yerleri yine göreyim diyerek döndü Medine'ye.

Geldiğinde sabah namazı vakti girmek üzereydi. Doğrudan Ravza'ya, Resûlullahın kabr-i şerîfine gitti. Mübarek kabrine yüzünü sürdü, ağladı ve yüreğindeki hasreti gözyaşlarıyla söndürmeye çalıştı. Derken Peygamberimizin torunları Hasan ve Hüseyin çıkageldiler. Bilâl onlara sarıldı, kokladı. Onlar da dedelerinin günlerini hatırladılar. Özlemişlerdi Bilâl'in sesinden ezan dinlemeyi. Hatırayı yâd etmek üzere ezan okumasını istediler. Medineliler de hasretti Bilâl'in sesine. Bu peygamber müezzininin okuduğu ezanın gönüllerindeki ve kulaklarındaki hatırası ve hatırlattıkları bir başkaydı.

Kabul etti Bilâl ve Peygamber zamanında olduğu gibi mescidin damına çıkıp "Al-lâhü ekber" dediğinde Medine dikkat kesildi. "Eşhedü en lâ ilâhe illâllâh." dediğinde Medine çalkalandı. "Eşhedü enne Muhammeden Resûlullâh." deyince Bilâl, sanki Peygamber (s.a.v.) dirilmiş diye sokaklara döküldü halk. Bir şehir halkı ağlıyordu. Hıçkırıklara boğulan Medineliler, o gün Allah Resulünün vefatından sonra en hüzünlü günlerini yaşamıştı.

(bk. Zehebî, Siyeru a'lâmi'n-nübelâ, I, 357-358; İbn Sa'd, Tabakât, III, 236-238. Alıntı: Hadislerle İslam C 2, s. 313.)

ÎSÂR

İnsanın kendinden önce başkalarını düşünmesi ve onlar için fedakârlıkta bulunması erdemi.

Îsâr kelimesi bir şeyi veya bir kimseyi diğerine üstün tutma, tercih etme gibi anlamlara gelir. Îsâr, İslam ahlakının temel erdemlerindendir. Bir kimsenin, kendisi ihtiyaç içinde bulunsa bile sahip olduğu imkânları başkalarının ihtiyacını karşılamak üzere kullanması, başkasının yararı için fedakârlıkta bulunması erdemidir. Îsâr din kardeşliğinin ve cömertliğin en üst seviyesidir. Bir Müslümanın gerektiğinde elindeki imkânların tümünü ihtiyaç sahipleriyle paylaşabilme ahlakıdır. İnsanın bu üstün ahlaki niteliği kazanabilmesi için yaptığı iyilikleri bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yapması gerekir.

Îsâr sadece maddi fedakârlıklarda bulunmak değildir. İnsanın canını Allah (c.c.) yolunda dini ve vatani için feda etmesi de îsâr olarak değerlendirilmiş hatta bu, maddi fedakârlıklardan daha üstün bir fedakârlık olarak kabul edilmiştir.

Îsârın zıddı cimrilik ve bencillik gibi düşük ahlaki niteliklerdir. Cimrilik, paraya ve mala aşırı düşkünlük nedeniyle eldeki imkânları başkalarıyla paylaşmamak; bencillik/egoistlik ise sadece kendini ve kendi menfaatini düşünmektir.

Aklıma Gelsin

Fedakârlık

Diğerkâmlık

Cömertlik

İkram

Kardeşlik

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir."

(Haşr suresi, 9. ayet.)

"Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler. (Ve onlara şöyle derler): 'Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz.'"

(İnsân suresi, 8-9. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Bir kadın... elinde kenarları dokunmuş bürde türünden bir kumaşla gelerek, 'Ey Allah'ın Resulü, bunu giymeniz için kendi elimle dokudum.' dedi. Böyle bir kumaşa ihtiyacı olan Peygamberimiz onu aldı ve izar şeklinde giyinerek yanımıza geldi. Fakat orada bulunanlardan biri kumaşa dokunarak, 'Ey Allah'ın Peygamberi, bunu bana giydir' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Tamam.' buyurdu ve Allah'ın dilediği kadar bir süre mecliste kaldıktan sonra evine döndü. Sonra da kumaşı katlayarak ona gönderdi."

(Buhârî, Libâs, 18.)

Biliyor musunuz?

Hz. Ömer (r.a.) anlatıyor:

"Allah Resulü (s.a.v.) bir gün bize sadaka vermemizi emretti. Bu emir paramın olduğu bir zamana rastladı. 'Bir gün Ebu Bekir'i geçebileceksen, işte bugün geçerim' dedim ve malımın yarısını getirdim. Resûlullah (s.a.v.), 'Ailene ne bıraktın?' dedi. Ben de, 'Bu kadarını' dedim. Ebu Bekir (r.a.) malının hepsini getirdi. Sonra Resûlullah (s.a.v.) ona da 'Ailene ne bıraktın?' dedi. O, 'Onlara Allah ve resûlünü bıraktım.' diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir'e 'Bundan sonra seninle hiçbir şeyde asla yarışmam!' dedim."

(Ebû Dâvûd, Zekât, 40; Tirmizî, Menâkıb, 16.)

Hikaye

"Bir gün Hz. Peygamber'e gelen bir adam ihtiyacı olduğunu söyleyerek ondan yardım istedi. Sevgili Peygamberimiz, "Belki yiyecek bir şeyler vardır" düşüncesiyle evine haber gönderdi... Fakat evinde ikram edecek bir şey olmadığını öğrenince bu Müslüman için ashabından yardım istedi ve "Bu şahsı bu gece kim misafir ederse Allah ona rahmet etsin." dedi.

Sevgili Peygamberimizin bu duasına mescitte bulunanların tamamı nail olmak isterdi, ancak sahabilerin çoğunun maddî durumu iyi değildi. Zira birçoğu mallarının neredeyse tamamını Mekke'de bırakarak Medine'ye hicret etmişler, Medineli sahabiler ise evlerini ve yiyeceklerini muhacir kardeşleriyle paylaşmışlardı. Buna rağmen Medineli Müslümanlardan Ebu Talha isimli bir sahabi ayağa kalkarak zor durumda kalan bu şahsı ağırlayabileceğini söyledi ve onu evine götürdü.

Evde yalnızca çocuklara yetecek kadar yiyecek olduğunu öğrenen sahabi, konuğunu en iyi şekilde ağırlayabilmek için hanımına, çocukları uyutup yiyecekleri misafire getirmesini tembihledi. Hanımı da eşinin isteği doğrultusunda çocukları uyutarak evdeki bir parça yemeği misafir için hazırlayıp sofraya koydu. Ev sahipleri adamla birlikte sofraya oturduktan sonra, evin hanımı düzeltir gibi yaparak kandili söndürdü. Böylece misafir karanlıkta, yemek yiyormuş gibi davranan ev sahiplerinin aslında yemediklerini fark etmeden karnını doyurdu. Zira sofrada yalnızca bir kişiye yetecek kadar yemek vardı. Sofradan kalkan çift, o geceyi çocuklarıyla birlikte aç geçirdiler. Fakat gönülleri huzurla doluydu. Çünkü Peygamberimizin misafirini büyük bir hassasiyetle ağırlamış ve böylece onun duasına mazhar olmuşlardı.

Ertesi sabah Sevgili Peygamberimiz bu asil davranışı sergileyen sahabiyi görünce, " Allah bu gece sizin misafirinize karşı davranışınızdan çok hoşnut oldu." diyerek haklarında şu ayetlerin indirildiğini bildirdi: "... Onlar kendileri ihtiyaç içinde bulunsalar bile mümin kardeşlerini kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir." (Haşr suresi, 9. Ayet.)

(Müslim, Eşribe, 173; Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr,10.)

Kıssa

İslam mücahitlerinin îsârı:

Hiz. Huzeyfe şöyle anlatıyor:

"Yermuk savaşında, yaralılar arasında kalan amcaoğlumu aramak üzere savaş alanında geziyordum. Yanımda biraz su vardı. Hava da çok sıcaktı. Amcaoğlunu buldum. Su isteyip istemediğini sordum. Başıyla isterim diye işaret etti. Tam suyu içireceğim sırada öteden birisi, "Ah su" diye inledi. Amcaoğlum gitmemi ve suyu ona içirmemi işaret etti. Gittim, baktım ki Asım'ın oğlu Hişam. Tam ona su vereceğim sırada başka birisi "Su!" diye inledi. Hişam da suyu içmedi ve beni ona gönderdi. Arayıp buldum, fakat kendisine suyu ulaştırıncaya kadar o şehit olmuştu. Hemen Hişam'ın yanına koştum, o da şehit olmuştu. Bari suyu amcamın oğluna içireyim diye onun yanına gittim, fakat o da şehit olmuştu. Nihayet su elimde kaldı. Allah hepsine rahmet etsin."

(bk. Hâkim, Müstedrek, V, 1889 (3/242);

Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, III, 259.)

Etkinlik

Okuduğunuz, dinlediğiniz, izlediğiniz ya da bizzat şahit olduğunuz îsâr örneklerini sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

İSRA

*Peygamberimizin Mescid-i Haram'dan
Mescid-i Aksâ'ya götürülmesi mucizesi*

İsra kelimesi gece yürüyüşü, geceleyin yapılan yolculuk gibi anlamlara gelir. Kavram olarak ise Peygamberimizin bir gece Mekke'de bulunan Mescid-i Haram'dan alınıp Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksâ'ya götürülmesi mucizesidir. Peygamberimiz daha sonra buradan alınıp miraca yükseltilmiştir. Bu mucizenin hicretten bir/bir buçuk yıl önce Recep ayının 27. gecesinde meydana geldiği rivayetler arasındadır. Recep ayının 27. gecesini günümüzde de miraç kandili olarak hatırlanır. Peygamberimizi Mekke'den Kudüs'e götüren bineğin adının Burak olduğu rivayet edilir. Kur'an-ı Kerim'de İsra adında bir sure vardır.

Aklıma Gelsin

Mekke

Miraç

Kâbe

Mescid-i
Aksâ

Mescid-i
Haram

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir."

(İsrâ suresi, 1. ayet.)

Kıssa

Sadâkat

Peygamberimizin isra ve miraç mucizeleri duyulunca Mekkeli müşrikler bu olağanüstü olayı kullanıp inananların peygambere olan inanç ve güvenlerini sarsmak istediler. Bu niyetle hemen Peygamberimizin yakın dostu ve ona ilk inananlardan olan Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) yanına gittiler. Heyecanlı ve alaylı tavırlarla Hz. Ebu Bekir'e, peşinden gittiği bu şahsın akıl almaz diye düşündükleri Mescid-i Aksâ yolculuğunu anlattılar. Hesapları Hz. Ebu Bekir'in pişman olması ve eski dinine geri dönmesi üzerine kuruluydu. Hz. Ebu Bekir (r.a.) onları dinledi ve gayet net bir şekilde şunları söyledi: "Bunları eğer Muhammedü'l-Emîn söylüyorsa muhakkak doğrudur." Onun bu cevabı ve inancı karşısında müşrikler şaşırıp kaldılar ve istediklerini elde edemedi onun yanından ayrıldılar. Peygamberimize olan sadakatini bu şekilde gösteren, onu hiç tereddütsüz doğrulayan Hz. Ebu Bekir'e bu olaydan sonra Müslümanlar tarafından "Sıddık" lakabı verildi.

(bk. İbn Hişâm, Sîret, II, 244-245. Alıntı: Hadislerle İslam, C 3, s. 242-243.)

İTİKÂF

İbadet niyetiyle bir süre mescitte kalmak.

İtikâf kelimesi bir yerde beklemek ve kendini orada hapsetmek gibi anlamlara gelir. Bir kavram olarak ise bir mescitte ibadet niyetiyle ve belirli kurallara uyarak inzivaya çekilmek demektir. İtikâf yapmak isteyen kişi, itikâf niyetiyle mescid veya mescid hükmündeki bir yerde kalmaya başlayarak itikâfa girmiş olur. Vaktini namaz kılarak, Kur'an- ı Kerim okuyarak, dua ederek, Allah'ı (c.c.) zikrederek ve tefekkür ederek geçirir. Böylece itikâfa giren kişi dinî bilgisini ve kulluk bilincini artırmış olur.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Biz, Beyt'i (Kâbe'yi) insanlara toplanma mahalli ve güvenli bir yer kıldık. Siz de İbrahim'in makamından bir namaz yeri edinin (orada namaz kılın). İbrahim ve İsmail'e: Tavaf edenler, kendini ibadete verenler (itikâfa girenler), rükû ve secde edenler için Evim'i temiz tutun, diye emretmiştik."

Bakara suresi, 125. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

Allah Resulü (s.a.v.) itikâftaki kimse için şöyle buyurmuştur: "O, günahlardan uzak kalır ve kendisine (hayatın içinde) tüm iyilikleri yapan kimse gibi iyilikler yazılır."

(İbn Mâce, Sıyâm, 67.)

Biliyor-musunuz?

"Allah Resulü (s.a.v.), (Ramazan'ın) son on gününde, (ibadet hususunda) başka zamanlarda göstermediği gayreti gösterirdi."

(Müslim, İ'tikâf, 8.)

"Allah Resulü (s.a.v.), Ramazan'ın son on gününde itikâfa girer ve 'Kadir gecesini Ramazan'ın son on gününde arayın.' derdi."

(Buhârî, Fadlû leyleti'l-kadr, 3.)

Dikkat Edin!

İtikâf;

- İnsanın kendini yasaklardan ve zararlı alışkanlıklardan korumasında etkili bir yöntemdir.
- Ramazan'ın son on gününü ve Kadir gecesini ihya etmeye imkân sağlar.
- İnsanı dünyevî meşguliyetlerden uzaklaştırıp daha fazla ibadet yapmasına vesile olur.
- Hayatın anlamı üzerinde tefekkür etme imkânı sağlar.
- Kişiyi Yüce Allah'a yakınlaştırır.

İtikâf çeşitleri

Vacip olan itikaf

Adak olan itikâf vaciptir. En az bir gündür ve gündüzü oruçla geçirilir.

Sünnet olan itikaf

Ramazan'ın son on gününde itikâfa girmek sünnettir.

Müstehap olan itikaf

Vacip ve sünnet olan itikâfların dışında itikâfa girmek müstehabdır.

İtikâfa giren bir Müslüman;

- » Doğal ihtiyaçlarını karşılayacak şeyleri mescide getirebilir.
- » Mescitte yer, içer ve orada istirahat eder.
- » Mescidin içinde giderilmesi mümkün olmayan zarurî ve doğal ihtiyaçları için dışarı çıkabilir.
- » Zarurî ihtiyacını giderdikten sonra itikâf mahalline geri döner.

“

İTİKAT

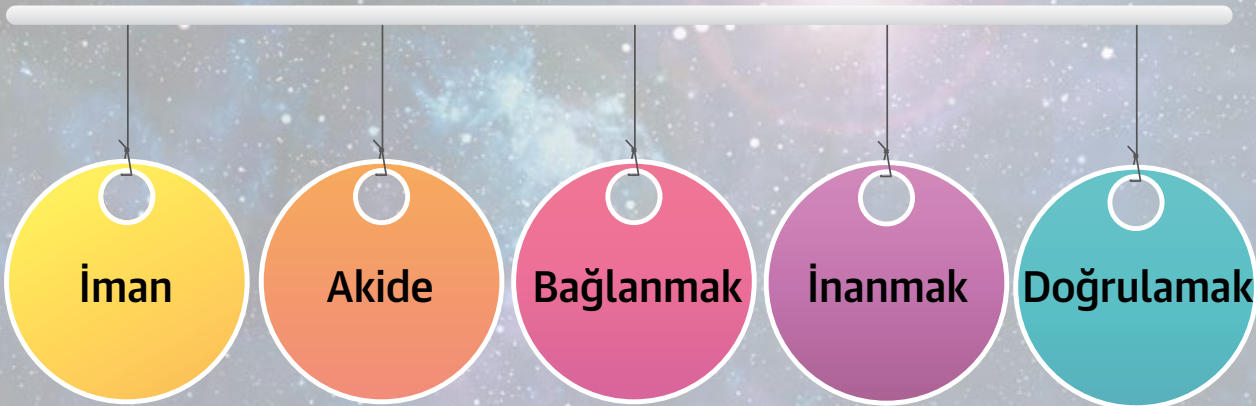
İnanmak, peygamberlerin tebliğ ettiği esasları doğrulamak.

”

Sözlük anlamı, bir şeye gönül bağlamak, o şeyin doğruluğuna samimiyetle inanmak, kesin olarak karar vermektir. Terim olarak, Yüce Allah'ın peygamberleri aracılığı ile bildirdiği esasları tereddütsüz kabul etmek, gerçek ve doğru olduğuna gönülden inanmaktır. İman ile eş anlamlıdır.

Aynı anlamı taşıyan diğer bir terim, akidedir. Çoğulu; akaiddir. Akaid, İslam dininin temel inanç esasları ve hükümleri manasına gelir. Bu hükümlerden bahseden ilme de akaid ilmi denilmiştir. Akaid ilmi, Kur'an-ı Kerim ve hadisler çerçevesinde İslam dininin inanç esaslarını konu edinir.

● Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Ey iman edenler! Allah'a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkar ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur."

(Nisâ suresi, 136. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"(İman) Allah'a, meleklerine, kitabına, O'na kavuşmaya, peygamberlerine iman etmendir. (Aynı şekilde) öldükten sonra son dirilişe iman etmendir."

(Buhârî, İman, 37; Müslim, İman, 5.)

Etkinlik

Aşağıdaki kelimelerin ilkinde olup ikincisinde olmayan harfleri bularak verilen kutucuklara yazalım.

İZİN'de var, UZUN'da yok.

MANDAL'da var, SANDAL'da yok.

KASA'da var, KESE'de yok.

NİYET'te var, DİYET'te yok.

KAR'da var, KİR'de yok.

KARA'da var, YARA'da yok.

İLİM'de var, ALEM'de yok.

İĞDE'de var, İĞNE'de yok.

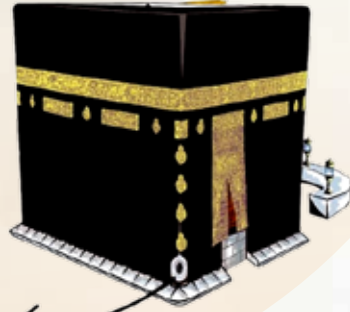
ELEK'te var, İLİK'te yok.

KÂBE

*Yeryüzünde yapılan ilk mâbed,
müslümanların kıblesi.*

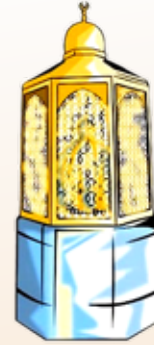
- » Kâbe, Mekke'de Mescid-i Haram'ın ortasında bulunur.
- » Yüce Allah'ın emri üzerine Hz. İbrahim (a.s.), oğlu Hz. İsmail (a.s.) ile birlikte Kâbe'yi inşa etmiştir.
- » Kâbe, Müslümanların birlik ve beraberliğinin sembolüdür.
- » Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeridir.
- » Dünyanın çeşitli bölgelerinde Müslümanlar namaz kılarken Kâbe'ye yönelirler.
- » Müslümanlar, hac ve umre yapmak için Kâbe'ye gelirler.

HACERÜLESVED

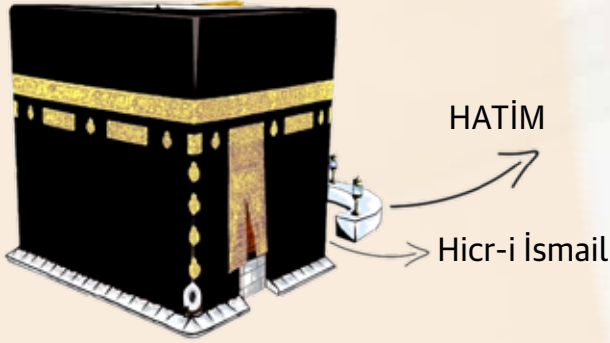

Kâbe'nin doğu köşesinde, tavafın başlangıç ve bitiş noktasını gösteren Hacerülesved bulunur. Hacerülesved, Arapçada siyah taş anlamına gelir. Hz. İbrahim (a.s.), bu taşı Kâbe duvarına tavafın başlangıç işareti olarak yerleştirmiştir.

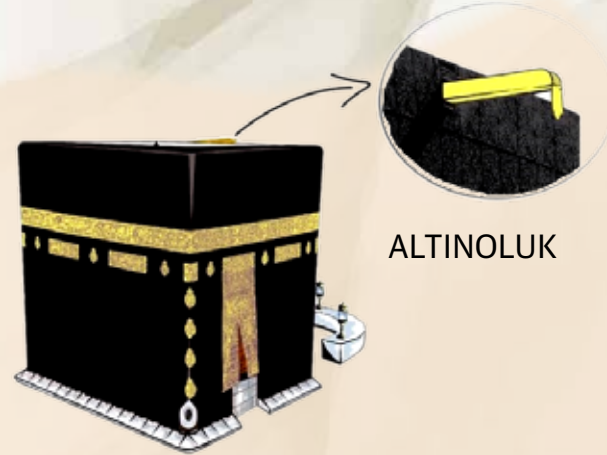
MAKAM-I İBRAHİM

Kâbe kapısının bir kaç metre karşısında sarı bir mahfaza içinde Kâbe'yi inşa ederken Hz. İbrahim'in (a.s.) üzerine çıkıp duvar ördüğü ve üstünde insanları hacca davet ettiği bir taş bulunur. Bu taş veya bu taşın bulunduğu yere Makâm-ı İbrahim denir.

Kâbe'nin kuzeybatı duvarının karşısında yarım daire şeklinde bir duvar bulunmaktadır. Bu duvara hatim denir. Tavaflar, bu duvarın dışından yapılır. Bu duvar ile Kâbe arasında kalan boşluğa ise Hicr-i İsmail denir.

Hz. İbrahim (a.s.), Kâbe'yi inşa ettiğinde üzerini örtmemiştir. Hz. Peygamber otuzbeş yaşlarında iken Kâbe'ye bir tavan örülmüş ve kuzey duvarının üstüne oluk yerleştirilmiştir. Kâbe'nin damında biriken yağmur sularını hafifçe akmasını sağlamak için yapılan bu oluk halk arasında altınoluk adıyla bilinmektedir.

Biliyor musunuz?

Kâbe'nin örtüsü her yıl hac mevsiminde arefe günü hacılar Arafat'a çıktığında özel bir törenle değiştirilmektedir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Şüphesiz, insanlar için kurulan ilk ibadet evi elbette Mekke'de, âlemlere rahmet ve hidayet kaynağı olarak kurulan Kâ'be'dir. Onda apaçık deliller, Makam-ı İbrahim vardır. Oraya kim girerse, güven içinde olur. Yolculuğuna gücü yetenlerin haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse (bu hakkı tanımazsa), şüphesiz Allah bütün âlemlerden müstağnidir. (Kimseye muhtaç değildir, her şey ona muhtaçtır.)"

(Âl-i İmrân suresi, 96-97. ayetler)

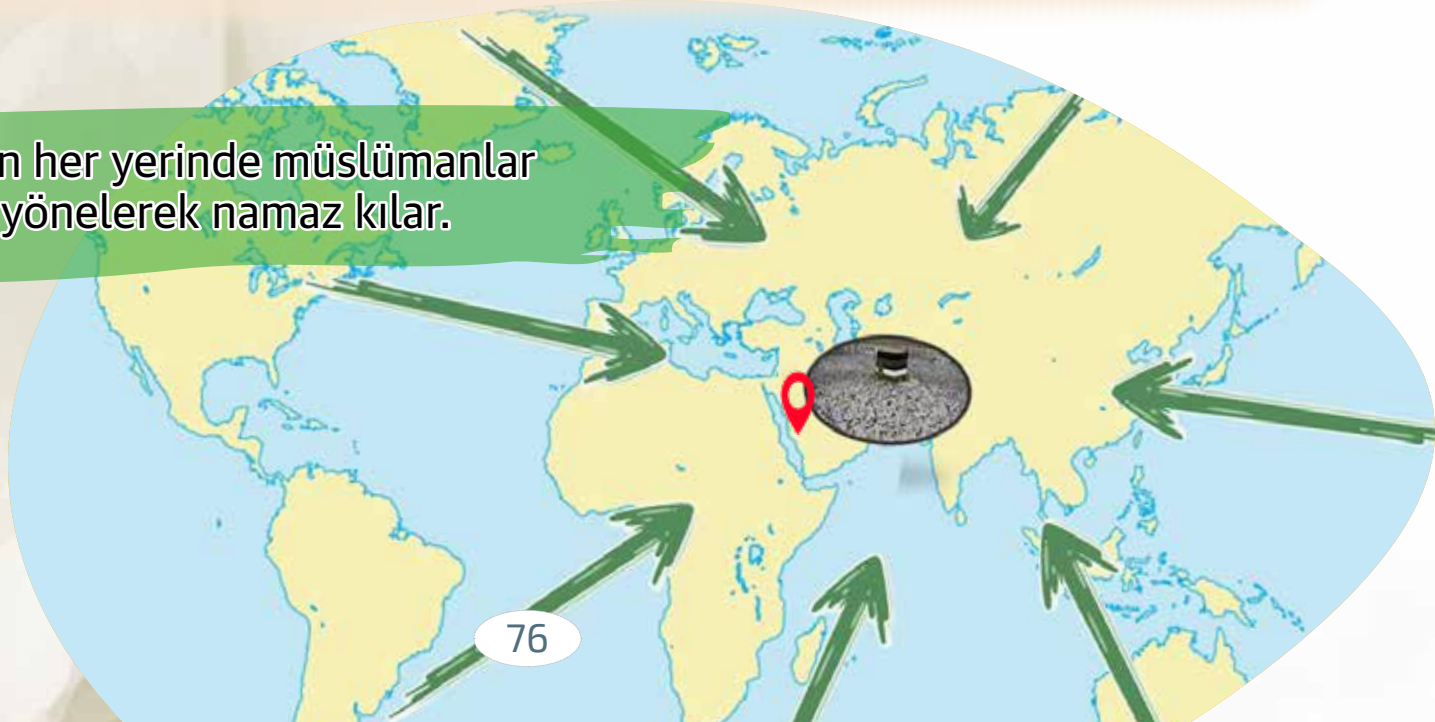

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Hz. Peygamber (s.a.v.) (Mekke'nin fethedildiği gün) Kâbe'ye girdiği zaman her köşesinde dua etti. Oradan çıkıncaya kadar da namaz kılmadı. Dışarı çıkınca Kâbe'nin önünde iki rekât namaz kıldı ve 'İşte kible!' buyurdu."

(Buhârî, Salât, 30.)

Dünyanın her yerinde müslümanlar
Kâbe'ye yönelerek namaz kılar.

Hikaye

Esma hacca giden babasını sabırsızlıkla bekliyor, orada neler gördüğünü ve hissettiğini merak ediyordu. Hacdan dönünce babasına bunların hepsini soracaktı. Bir taraftan kendisi de araştırıyor, bu konu ile ilgili bazı kitapları okuyordu. Beyza kardeşini okumaya dalmış vaziyette görünce gülümseyerek:

- Esmacığım, bu kadar dikkatli ne okuyorsun diye sordu. Esma daldığı kitabından kafasını kaldırarak:
- Ablacığım, babamın hacca gidince orada nereleri ziyaret edeceğini merak ettim. Ben de öğrenmek için kitap okumaya başladım. Elimdeki bu kitap biz Müslümanların kiblesi Kâbe hakkında.
- Çok iyi düşünümüştün Esma. Tabi ki bilmediğimiz merak ettiğimiz konuları araştırmalı ve öğrenmek için kitaplara başvurmalıyız. Şimdiye kadar neler öğrendin bakalım?
- Açıkçası ben Kâbe'nin sadece kiblemiz olduğunu ve namaz kılarken oraya yöneldiğimizi biliyordum. Kâbe'nin Rabbimizin emriyle Hz. İbrahim (a.s.) ve oğlu Hz. İsmail (a.s.) tarafından inşa edildiğini öğrendim. Ayrıca bütün Müslümanların kiblesi ve ziyaret yeri olduğu için Müslümanların birlik ve beraberliğinin sembolü haline geldiğini okudum.
- Peki Kâbe'nin bölümleri nelermiş? Bunları da araştırdın mı?
- Hacerülesved, Makam-ı İbrahim, Hicr-i İsmail ve Altınoluk'un Kâbe'nin bölümlerinden olduğunu öğrendim. Şimdi onları okuyorum ama buraları görmeyi çok istiyorum.
- İnşallah bir gün hep birlikte hacca gider, oraları ziyaret ederiz. Bunun için dua edelim, olur mu Esmacığım?
- Olur tabi ki. Ben bugünden itibaren oraları görmek için hep dua edeceğim ablacığım.

Etkinlik

KÂBE'NİN BÖLÜMLERİNİ TAMAMLAYALIM

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri kutucuklardaki ifadelerden uygun olanlarıyla tamamlayınız.

Hacerülesved

Hicr-i İsmail

Altınoluk

Hatim

- »Kâbe'nin kuzeybatı duvarının karşısında yarım daire şeklindeki duvara _____ denir.
- »Kâbe'nin doğu köşesinde, tavafın başlangıç ve bitiş noktasını gösteren _____ bulunur.
- »Kâbe'nin damında biriken yağmur sularını hafifçe akmasını sağlamak için kuzey duvarının üzerine _____ yerleştirilmiştir.
- »Hatim ile Kâbe arasında kalan boşluğa _____ denir.

KİBİR

Büüklük taslamak, kendini herkesten üstün görmek.

Kibir, bir kimsenin kendini herkesten üstün görmesi ve bu duyguyla hareket ederek başkalarına aşağılayıcı davranışlarda bulunmasıdır.

Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde kibir sahibi kimseler eleştirilmiş, Müslümanlar kibirden sakındırılmıştır. Mutlak manada büyüklüğün Allah'a (c.c.) mahsus olduğu bildirilmiştir. Ayrıca şeytanın kibri sebebiyle Allah'ın (c.c.) huzurundan kovularak lanetlendiği haber verilmiştir.

Kibir aynı zamanda kendilerine peygamber gönderildiği halde iman etmeyen, aşağılayıcı ve reddedici bir tutum sergileyen inkarcıların ortak tavrıdır. Nitekim kendisine büyük bir servet verilen Karun, "Bunlar bana bendeki bilgi (ve beceri)den dolayı verilmiştir." (Kasas suresi, 78. ayet.) diyerek kibirlenmiştir. Hz. Musa'nın (a.s.) kendisini defalarca Allah'a iman etmeye çağırdığı Firavun, kibri sebebiyle iman etmemiştir. Peygamber Efendimizin İslâma davet ettiği müşriklerin önde gelenleri de kendilerini diğerlerinden üstün görmüş ve kibre kapılarak inkarcılardan olmuşlardır.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Kibirlenip de insanlardan yüzünü çevirme; yeryüzünde kasılarak yürüme. Çünkü Allah büyüklük taslayan ve böbürlenenenlerin hiçbirini sevmez."

(Lokmân suresi, 18. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez."

(Müslim, İman, 147.)

Etkinlik

KENDİMİZİ TEST EDELİM

1. Bu yıl sınıf başkanı seçildim...
    - a. Bu göreve beni uygun gördükleri için arkadaşlarıma teşekkür ederim.
    - b. Tabi ki ben seçilmeliydim, bu işi en iyi ben yaparım.
  2. Okul futbol takımımız maçı kaybetti...
    - a. Bu maçı kaybetsek de diğerini kazanabiliriz, önemli olan elimizden geleni yapmaktı.
    - b. Bu maçta en iyi ben oynadım. Diğer arkadaşlarım yüzünden maçı kaybettik.
  3. Sınav sonuçlarımız açıklandı...
    - a. Not ortalamam iyi ama bunu herkes yapabilir.
    - b. Sınıftaki en akıllı öğrenci benim. Çünkü notlarım yüksek.
  4. Proje ödevi için çok çalışmıştım ama arkadaşım daha yüksek not aldı...
    - a. Olabilir. Onun da çalıştığını düşünüyorum.
    - b. Hayır, bunu kabul edemem. Her zaman en yüksek notu ben almalıyım.
- a'lar çoğunluktaysa:** Kibir senden çok uzakta. Alçakgönüllü kelimesi tam olarak seni tanımlıyor.
- b'ler çoğunluktaysa:** Biraz daha düşünerek hareket etmelisin. Dikkat et, sana kendini beğenmiş denilebilir.

KİRAMEN KATİBİN

*İnsanların söz ve davranışlarını
kaydeden melekler.*

Kiram; iyi, dürüst ve değerli anlamına gelen kerîm kelimesinin çoğuludur. Katibin ise yazan, kayda geçiren anlamına gelen kâtib kelimesinin çoğuludur. Kiramen katibin, Kiram ve kâtib kelimelerinin birleşmesinden oluşan bir tamlamadır ve değerli yazıcılar manasına gelir.

Kiramen katibin; insanların ölünceye dek işledikleri iyi kötü, büyük küçük bütün amellerini, söz ve davranışlarını gözetlemek ve kaydetmekle sorumlu meleklerdir. Kur'an-ı Kerim'de Kiramen katibin meleklerinin varlığı bildirilmiş, insanın sağında ve solunda bulunduğu ve onun ağzından çıkan her sözü kaydettikleri belirtilmiştir. Peygamber Efendimiz de kiramen katibin meleklerinden bahsetmiş, Yüce Allah'ın meleklerle bir kişi iyilik yapmaya niyetlendiğinde sevap olarak kaydetmelerini, o iyiliği gerçekleştirmesi durumunda ise daha fazla sevap yazmalarını emrettiğini belirtmiştir.

Yüce Allah'ın insanların yaptığı her davranışı bildiği halde Kiramen katibin meleklerini görevlendirmesi, insanları sorumluluk gerektiren bütün düşünce, söz ve davranışlarında dikkatli olmaya teşvik eder. Ayrıca kıyamet günü hesap sırasında dünyada yapılanlar ile ilgili insanların inkar edemeyeceği somut delillerin bulunması açısından önemlidir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseyi de biz biliriz. Çünkü biz ona şah damarından daha yakınız. Üstelik, biri insanın sağ tarafında, biri sol tarafında oturmuş iki alıcı melek de (onun yaptıklarını) alıp kaydetmektedir. İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir melek bulunmasın."

(Kâf suresi, 16-18. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Allah meleklerine şöyle buyurur: Kulum bir kötülük işlemeyi aklından geçirdiğinde kaydını tutmayın. Kötülüğü işlerse bir günah yazın. Ancak gönlünden bir iyilik geçirirse, derhâl bir sevap olarak kaydedin, o iyiliği yaptığında ise on katını yazın."

(Müslim, İman, 203.)

Aklıma Gelsin

Biliyor musunuz?

Kıyamet günü hesap sırasında yapılan işlere şahitlik edecek Kıramen kâtibin meleklerinin diğer ismi Hafaza melekleridir.

KURBAN

İbadet amacıyla belli nitelikleri olan bir hayvanı kesmek ve bu amaçla kesilen hayvan.

Kurban, kelime olarak yaklaşmak, Yüce Allah'a yakınlık sağlamaya vesile olan şey anlamlarına gelir. Tarih boyunca hemen hemen her toplumda kurban ibadeti yerine getirilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de ilahi dinlerin hepsinde kurban hükmünün var olduğu bildirilmiş, Hz. Adem'in (a.s.) iki oğlunun Allah'a (c.c.) kurban takdim ettiklerinden söz edilmiştir. Kurban, dinimizde yerine getirilmesi gereken bir ibadet olarak son şeklini almıştır.

Aklıma Gelsin

Arife

Bayram

İbadet

Ziyaret

Tekbir

Biliyor musunuz?

Dinimizde kurban olarak kesilebilen hayvan türlerine topluca en'âm denir. Bunlar; koyun, keçi, sığır, manda ve devedir. Kur'an-ı Kerim'de En'âm isminde bir sure bulunmaktadır. Surede bu hayvanlar ile ilgili açıklayıcı hükümlere yer verilmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine ismini ansınlar diye kurban kesmeyi gerekli kıldık. İşte sizin ilahınız bir tek ilahdır. Şu halde yalnız ona teslim olun. Alçak gönüllüleri müjdele!"

(Hac suresi, 34. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Bugün ilk işimiz, (bayram) namazı kılmak, sonra dönüp kurban kesmektir. Kim böyle yaparsa sünnetimize uymuş olur."

(Buhârî, İdeyn, 3.)

KURBAN İBADETİ BİZE NELER KAZANDIRIR?

Kurbanlarımız, "kurb" anlarımızdır. Yani kurban ibadetini yerine getirdiğimizde Allah'a (c.c.) yakınlaşmış oluruz.

Yüce Allah'ın emrini ve Peygamber Efendimizin sünnetini yerine getirmiş oluruz.

Verdiği sayısız nimet için Allah'a (c.c.) şükretmiş oluruz.

Kurban etini dağıtarak Allah'ın (c.c.) bize verdiği bu nimetten başkalarına da hediye ederiz.

Yüce Allah'ın emrini yerine getirme konusunda Hz. İbrahim (a.s.) ile Hz. İsmail'in (a.s.) başardıkları imtihanın hatırasını tazeleriz.

Yaşadığımız toplumda kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışma duygularını canlı tutarız.

Vekalet yoluyla verilen kurbanlar sayesinde binlerce kilometre uzak-taki din kardeşlerimizle yardımlaşmış oluruz.

Hikaye

Murat ve kardeşi Enes okuldan sonra eve dönüyorlardı. Enes çok durgun görünüyordu. Bunu fark eden Murat ne olduğunu sordu. Enes:

- Bugün öğretmenimiz kurbanla ilgili kompozisyon yazmamızı ve diğer İslam ülkelerinde kurban bayramının nasıl kutlandığını araştırmamızı istedi diye karşılık verdi. Murat:
- Eee, bunda endişelenecek ne var?
- Bu konuyu nereden araştırmam gerektiğini bilmiyorum.
- Araştırma konusunda sana yardım edebilirim.
- Ciddi misin ağabey? Çok güzel olur. Eve döndükten sonra Murat konuyla ilgili kitapları bulup getirdi.
- Enes, bak bunlar babamın kitapları. Kurbanla ilgili konuları buradan bulabiliriz.
- Ben bir şeyler buldum sanırım ağabey. Singapur'da Müslümanlar arefe günü başlayarak kurban bayramının sabahına kadar camilerde tekbir getiriyorlarmış. Kurban bayramını tekbirler ile karşılıyorlarmış.
- Bak ben de ne buldum Enes? Fas'ta Kurban bayramına büyük bayram diyorlarmış ve kurbanın boynuzlarının arasına kına yakıyorlarmış. Bosna'da kurbanlık olarak genelde koç kesiliyormuş. Özbekler Kurban bayramında ahirete göçmüş büyüklerine hayır duada bulunulsun diye yemek yapıp dağıtıyorlarmış. Senegalliler bayramda camilerinin imamı kurban kesmeden önce kendi kurbanlarını kesmiyorlarmış.
- Gördün mü Enes pek çok bilgiye ulaştık. Sen şimdi bunları güzelce not al. Ardından kompozisyon ödevini de yazarsın. Bugünlük benden bu kadar.
- Çok teşekkür ederim ağabey.

Etkinlik

Aşağıdaki bulmacayı çözmek için tanımları verilen kelimeleri bulun. Bu kelimelere ulaşmak için ipucu kelimelerin sadece bir harfini değiştirin. Değiştirdiğiniz bu harfi anahtar harf bölümüne yazın. Bütün harfleri yazdıktan sonra bulduğunuz kelimeyi yukarıdan aşağıya okuyun.

	İPUCU	TANIM	YENİ KELİME	ANAHTAR HARF
	ADAY	Dinen mükellef olmadığı halde kişinin kendisine bazı ibadetleri vacip kılması. (Kurban, oruç vb.)		
	SARE	Kur'an'ın en az üç ayetten oluşan bölümü.		
	TEŞVİK	Kurban bayramında farz namazlardan sonra okunması vacip olan tekbirler.		
	KASE	Müslümanların kiblesi.		
	MİNE	Hac ibadeti esnasında şeytan taşlamanın yapıldığı yer.		
	DİYET	Kişinin yapacağı ibadetin bilincinde olması ve bunu ifade etmesi.		

KÜFÜR

Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmemek, peygamberlerin tebliğ ettiği vahye inanmamak.

Küfür; nankörlük etmek, örtmek, gizlemek anlamlarına gelir. Küfrü benimseyen kimselere gerçeği örten anlamında kâfir denir. Kabul etmemek, reddetmek manasına gelen inkâr da küfür ile yakın anlamlıdır ve bu tavrı sergileyen kimselere münkir de denir.

Dinimizde küfür iman etmenin zıddı olarak görülür. İman, kelime-i şehadetin muhtevasına inanmak, Hz. Peygamberin tebliğ ettiği dini esasları kabul etmektir. Küfür ise bütün bunları inkâr etmektir. İman olan kalpte küfür barınmaz. Zira Peygamber Efendimiz bir kişinin kalbinde küfür ile imanın bir arada bulunamayacağını ifade etmiştir. Ayrıca küfür sayılan inançları ve kâfirin niteliklerini açıklamış, bir müslümanın diğer müslüman kardeşini haksız yere kâfirlikle suçlamasının (tekfir) yanlışlığını dile getirmiştir.

Aklıma Gelsin

İnkâr

Kâfir

Nankörlük

Reddetmek

Gerçeği
gizlemek

Biliyor musunuz?

Kâfirlerden bazıları kâinatı yaratan ve idare eden Allah'ın (c.c.) eşi benzeri ya da ortağı olduğuna inanır. Onların bu inancına şirk, kendilerine ise müşrik denir. Şirk de bir tür küfürdür. Yüce Allah, Kur'an'da kendisine ortak koşulmasını bağışlamayacağını haber vermiştir.

(bk. Nisâ suresi, 48. ayet.)

Kur'an-ı Kerim'de yer alan ve küfür olarak nitelendirilen inançlardan bazıları şunlardır:

Allah'ın varlığını ve birliğini inkâr etmek

"... Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur."

(Nisâ suresi, 136. ayet.)

Allah'a ortak koşmak

"Onlar, yardım göreceklerini umarak Allah'tan başka ilâhlar edindiler."

(Yâsîn suresi, 74. ayet.)

Yüce Allah'a oğul isnat etmek

"Andolsun, 'Allah, Meryem oğlu Mesih'tir' diyenler kesinlikle kâfir oldu..."

(Mâide suresi, 73. ayet.)

Allah'ın yolundan yüz çevirmek

"Şüphesiz inkâr edenler, insanları Allah yolundan alıkoyanlar derin bir sapıklığa düşmüşlerdir."

(Nisâ suresi, 167. ayet.)

Peygamberleri kabul etmemek

"İnkâr edenler, 'Sen peygamber değilsin' diyorlar..."

(Ra'd suresi, 43. ayet.)

Ahireti inkar etmek

"...Onlar ahireti de inkâr edenlerdir."

(A'raf suresi, 45. ayet.)

Öldükten sonra dirilmeye inanmamak

"Eğer sen, 'Öldükten sonra mutlaka diriltileceksiniz' desen kâfirler derhal, 'Bu büyü gibi bir düzmecedir.' derler."

(Hûd suresi, 7. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Bir kişinin kalbinde aynı anda iman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hıyanet ile emanet bir arada bulunmaz."

(Ahmed bin Hanbel, Müsned, II, 349.)

"Hiç kimse başka bir kimseyi fâsıklıkla ve küfürle suçlamasın. Eğer itham ettiği kimse dediği gibi değilse bu sıfatlar muhakkak suçlayana döner."

(Buhârî, Edeb, 44.)

Dua

***"Ey kalpleri hâlden
hâle çeviren Rabbim,
benim kalbimi dinin
üzere sabit kıl."***

(Tirmizî, Deavât, 89.)

KELİME OYUNU

Çocukluk arkadaşı olan Saliha ve Halime'nin evleri birbirine yakındı ve tatil günlerinde birbirlerini sık sık ziyaret ederlerdi. Birlikte ders çalışır, kitap okur, oyun oynarlardı. Buluştukları günlerden birinde ödevlerini bitirdikten sonra nasıl bir oyun oynayacaklarını düşünüyorlardı. Halime:

- Kelime oyunu oynayalım mı?
- Nasıl bir kelime oyunu?
- Şimdi burada kelime kartları var. Bu kelimelerin eş anlamlısı ve zıt anlamlısı isteniyor. Sırayla kart çekeceğiz ve verilen kelimenin eş anlamlısını veya zıt anlamlısını söyleyeceğiz. Nasıl buldun, oynamak ister misin?
- Çok güzel bir oyuna benziyor. Hadi başlayalım. İlk kartı sen çek.
- Benim kartımda çıkan kelime itikat. İtikadın eş anlamlısı; akide. Zıt anlamlısı da inançsızlık olabilir mi?
- Olur bence.
- Hadi Saliha sıra sende.
- Verilen kelime kibir. Zıt anlamlısı alçakgönüllülük. Eş anlamlısı da büyülenme olabilir.
- Bende ki kelime îsâr. Bu kelimeyi yeni öğrendim. Eş anlamlısına cömertlik, zıt anlamlısına da cimrilik diyebiliriz.
- Benim kartımda çıkan kelime doğruluk. Eş anlamlısı dürüstlük, sıdk. Zıt anlamlısı da yalancılık. Ne demiş atalarımız? Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.
- Bir de ne demişler Saliha? Eğri oturup doğru konuşalım. Şu sıralar bu atasözlerini sık duyuyorum. Sıra bende mi?
- Evet, haydi kartını seç.
- Kartta yazan kelime küfür.
- Sövmek anlamına geliyor. Yani insanlara karşı kaba ve kırıcı konuşmak. Bence çok kötü bir davranış.
- Salihaciğim, küfür senin anladığın gibi sadece sövmek anlamına gelmiyor. Yüce Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmemek, dinin esaslarına inanmamak da küfür. Zaten sözlük anlamı örtmek, gizlemek, nankörlük etmek. Yani Yüce Allah'ın varlığı ve birliği bu kadar açık ve anlaşılırken bu gerçeği gizlemek demek.
- Peki böyle kimselere mi kâfir deniliyor?
- Evet, doğru. Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğine inanmayan kimselere kâfir deniyor.
- Bugünlük bu kadar yeter. Bu oyun çok eğlenceli ve faydalı. Daha sonra yine oynayalım Halime.
- Oynayalım tabi. Hem öğrenelim hem eğlenelim.

MİRAC

Peygamberimizin Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya, oradan da göğe yaptığı yolculuk.

Peygamberimizin bir gece Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya gitmesine isra, oradan göğe yükseltilmesine ve ona Yüce Allah'ın bazı ayetlerinin ve olağanüstü nimetlerinin gösterilmesine miraç denir. Miraç, yükselmek, yukarı çıkmak anlamına gelir. Bir gece Resulullah, Kâbe'de hatim denilen yerde iken Cebrail (a.s.) gelmiş ve onu Mescid-i Aksa'ya götürmüştür. Resulullah, Mescid-i Aksa'da iki rekat namaz kılmış, ardından Cebrail (a.s.) ile birlikte dünya semasına yükselmiştir. Peygamberimiz dünya semalarında Hz. Adem (a.s.), Hz. İsa (a.s.), Hz. Yusuf (a.s.), Hz. İdris (a.s.), Hz. Harun (a.s.), Hz. Musa (a.s.) ve Hz. İbrahim (a.s.) ile görüşmüştür. Sidretü'l-münteha denilen yere varmış ve orada Yüce Allah'ın huzuruna çıkmıştır.

Aklıma Gelsin

İsra

Mescid-i
Haram

Mescid-i
Aksa

Kandil

Namaz

Biliyor musunuz?

Müslümanlar, Receb ayının 27. gecesini Miraç gecesini kabul edip Miraç kandili olarak kutlamaktadır.

Dua

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz o, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir."

(İsrâ suresi, 1. ayet.)

Miraç esnasında Peygamberimize vahyedilen ve Amenerresulu olarak bilinen Bakara suresinin son ayetlerinde yer alan dua şöyledir: "Ey Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma. Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize güç yetiremeyeceğimiz sorumluluklar da yükleme. Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim mevlamızsın. Kafirlerle karşı bize yardım et."

(bk. Bakara suresi, 286. ayet.)

MUSA DEDE İLE MİRAC KANDİLİ

Hicri takvimin, Recep ayının yirmi yedisini gösterdiği gündü. Musa Dede, işlerini erkenden bitirip caminin yolunu tutmak istiyordu. İşlerini yeni bitirmişti ki torunu Osman geldi. Musa Dede torununu görünce:

- Oğlum, hoşgeldin. Bugün gelmekle ne iyi ettin.
- Hoşbulduk dede. Niye öyle dedin? Bugün özel bir gün mü?
- Bugün Miraç kandili. Unuttun mu yoksa?
- Şimdi hatırladım. Peygamberimizin dünyaya geldiği kabul edilen gece değil mi?
- Senin bahsettiğin mevlid kandili oğlum. Biz Recep ayındayız. Recep ayının 27. gecesi, Peygamber Efendimizin miraca çıktığı gecedir. Peygamber Efendimiz bu günde Cebrail (a.s.) ile birlikte Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya gitmiş oradan göğe yükseltilmiş ve Yüce Allah'ın huzuruna çıkmıştır.
- Mucize gibi değil mi dede?
- Evet, miraç büyük bir mucizedir. Camiye gideceğim, benimle gelmek ister misin?
- İsterim tabi. Camide namaz mı kılacağız?
- Namaz kılacağız, Rabbimize dua edeceğiz, verdiği nimetlere şükredeceğiz ve Peygamberimize salat getireceğiz. Hem camide bugün miraciye okunacak.
- Miraciye de ne demek dede? İlk defa duyuyorum.
- Peygamberimizin miraçta yaşadıklarını anlatan manzum eserler. Hele Süleyman Çelebi'nin yazdığı çok meşhur.
- Süleyman Çelebi'yi duymuştum. Mevlid adında bir eseri var.
- Aferin oğlum, doğru söyledin. Hadi hazırlan da gidelim camiye.

Hatice Büşra PAKSOY

Etkinlik

Aşağıda verilen soruları çözün. Bulduğunuz cevapları kutucuklara yazın. Ardından işaretlenmiş harflerin oluşturduğu kelimeyi okuyun.

1

Günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış ibadet.

2

Peygamberimizin bir gece Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya gitmesi.

3

Peygamberimizi Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götüreren melek.

4

Müslümanlarca mübarek sayılıp kutlanan özel geceler.

5

Peygamberimizin mi-
raçta yaşadıklarını an-
latan manzum bir eser
yazmıştır. Süleyman
..... (Boşluğa gelecek
kelime.)

1

2

3

4

5

“

NİSAP

Zekât ibadetinin yerine getirilmesi için gereken zenginlik ölçüsü.

”

Nisap sözlükte sınır, işaret, asıl, kaynak anlamlarına gelir. Dinimizde nisap kelimesi, zekâtın farz olması için gereken zenginlik ölçüsünü ifade eder. Bu ölçü, kişinin temel ihtiyaçları dışında kalan zekât verilebilecek mallarının belli bir miktara ulaşmasıdır. Kur'an-ı Kerim'de dinen zengin sayılan müslümanların zekât vermeleri emredilmiş, Peygamberimiz tarafından zekât olarak verilecek malların nisap miktarları tespit edilmiştir. Peygamber Efendimizin yaşadığı dönemde para olarak gümüş ve altın kullanılıyor, hayvanlardan deve, sığır ve koyun; tahıl olarak arpa, buğday, darı, hurma ve üzüm yetiştiriliyordu. Bu nedenle nisap miktarı bu mallar çerçevesinde belirlenmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan hayra harcayın. Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın. Biliniz ki Allah zengindir, övgüye lâyıktır."

(Bakara suresi, 267. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Yağmur ve nehir sularıyla sulanan veya kendiliğinden sulanan (mahsuller)de zekât miktarı onda bir; (hayvanlarla veya kovalarla) sulanan (mahsuller)de ise, yirmide bir oranındadır."

(Buhârî, Zekât, 55.)

"Yirmi dinarın (85 gr. altın) olmadıkça senin üzerine (zekât olarak) bir şey yoktur. Senin yirmi dinarın bulunduğu ve üzerinden bir yıl geçtiği zaman, ondan yarım dinar zekât vermen gerekir."

(Buhârî, Menâkıbu'l-ensar, 27.)

Aklıma Gelsin

Biliyor musunuz?

Temel ihtiyaçlar, kişinin hayatını ve hürriyetini korumak için muhtaç olduğu şeylerdir. Bunlar, barınma, nafaka (yiyecek, giyecek ve sağlık giderleri), ulaşım, eğitim, ev eşyası ve benzeri ihtiyaçlardır.

SIDK

Dürüstlük, söz ve davranışların doğru ve gerçeğe uygun olması.

Sıdk; doğruluk, dürüstlük, güvenilirlik ve gerçeğe uygun söz anlamlarına gelir. Bir şeyin gerçekliğine hak, bu gerçekliğin doğru biçimde ifade edilmesine sıdk denir. Peygamberlerin sıfatlarından biri sıdktır. Yani onlar, doğruları söyler ve gerçeğe uygun bilgi verirler.

Sıdkın zıddı Türkçede karşılığı yalan olan kizbdir. Sıdk, bir konu hakkında doğruyu ifade etmek, kizb ise gerçeğin aksini söylemektir. Hz. Peygamber, doğru sözlü olmanın huzur kaynağı olduğunu söylemiş ve müslümanlara doğruluğu öğütlemiştir. Yalancılığın ise kuşku ve huzursuzluk sebebi olduğuna işaret ederek inanları yalandan menetmiştir.

Aklıma Gelsin

Doğruluk

Dürüstlük

Güvenilirlik

Hak

Biliyor musunuz?

Doğru sözlü, verdiği sözü tutan, gerçek olduğuna inandığı şeyi onaylayan ve bunda tereddüt etmeyen kimse- lere sıddık denir. Hz. Peygamber, bildirdiği haberleri hiç tereddüt göstermeden kabul ettiği için Hz. Ebu Bekir'e (r.a.) sıddık lakabını vermiş, bundan sonra Hz. Ebu Bekir (r.a.), müslümanlar arasında sıddık lakabıyla anılmıştır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Allah şöyle buyurur: "Bugün doğrulara doğruluklarının fayda vereceği gündür. Onlar için, ebedî kalacakları ve altından ırmaklar akan cennetler vardır. Allah onlardan hoşnuttur, onlar da O'nun rızâsını kazanmaktan ötürü mutludurlar. İşte büyük kurtuluş budur."

(Mâide suresi, 119. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Şüphesiz doğruluk, insanı iyiliğe iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında sıddık (doğru) diye kaydedilir. Yalandan sakının! Çünkü yalan, insanı kötülüğe kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah (c.c.) katında kezzâb (yalancı) diye kaydedilir."

(Buhârî, Edep, 69.)

“SILA-i RAHİM”

Akrabalara karşı insani, ahlaki ve sosyal görevlerin gözetilmesi.

Sıla, sözlükte bağ, ilişki anlamlarına gelir. Rahm/rahim, insanlar arasındaki soy birliği, akrabalık bağına ifade eder. Sıla-i rahim, sıla ve rahim kelimelerinin birleşmesinden oluşan bir tamlamadır ve akrabalık ilişkileri manasına gelir. Bir çok ayet ve hadiste sıla-i rahmin önemine değinilmiş, kan bağı veya evlenme yoluyla oluşan akrabalık ilişkisinin sürdürülmesi, akrabalık bağlarının koparılmaması, akrabalara yardım edilmesi, onların haklarının gözetilmesi emredilmiştir.

Sıla-i rahim, akrabaları ziyaret etmek, unutmamak, onlara maddi ve manevi yardımda bulunmak, sevinçli ve acılı günlerinde yanlarında olmak demektir. Dinimizde akrabasını unutmayan, onlarla ilişkisini devam ettiren kimse övülmüş, akrabalık bağlarını koparanlar yerilmiştir.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"...Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde bir gözetleyicidir."

(Nisâ suresi, 1. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Kim rızkının genişletilmesini yahut ecelinin geciktirilmesini arzu ederse, akraba ile irtibatını sürdürsün!"

(Müslim, Birr, 20; Buhârî, Edep, 12.)

"Kim akrabasına ilgi gösterirse Allah da ona ilgi gösterir."

(Buhârî, Edep, 13.)

"Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, misafirine ikramda bulunsun. Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, akraba ile irtibatını sürdürsün. Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa ya hayır söylesin ya da sussun."

(Buhârî, Edep, 85.)

Biliyor musunuz?

SILA-İ RAHİM

Birbirini ziyaret etmeyi,

Önemli kararlarda birbirine danışmayı,

Birbirine yardım etmeyi,

Hata ve kusurları bağışlamayı,

İyi ve kötü günde bir arada olmayı

gerektirir.

SIRAT

*Cehennemden üzerinden geçerek cennete
uzanacak köprü.*

Sırat sözlükte yol, cadde, köprü, geçit anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak mahşerde inananların üzerinden geçerek cennete ulaşacakları köprü anlamında kullanılmıştır. Peygamberimiz bu köprünün mahşer günü cehennem üzerine kurulacağını bildirmiştir. Kafirlerin bu köprüden geçemeyip cehenneme gideceğini haber vermiştir. Ayrıca Peygamberimiz müminler sırat üzerinde iken onlar için dua edeceğini müjdelemiştir.

Aklıma Gelsin

Ahiret

Cennet

Cehennem

Mahşer

Kıyamet

Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim'de sırat; doğru, gerçek, hak anlamlarına gelen müstakim kelimesi ile birlikte zikredilmiştir. Buna göre sırat-ı müstakim, Allah'a ulaştıran doğru yol anlamına gelir.

(bk. Âl-i İmrân suresi, 101. ayet.)

Rabbimiz buyuruyor ki:

"İçinizden, oraya (cehenneme) uğramayacak hiçbir kimse yoktur. Bu, Rabbin için kesinleşmiş bir hükümdür. Sonra biz, Allah'tan sakınanları kurtarıyoruz; zalimleri de diz üstü çökmüş olarak orada bırakırız."

(Meryem suresi, 71-72. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Cehennem'in üzerinde bir köprü (sırat) kurulacak. Bu köprü kaygan bir yoldur. Onda kancalar, çengeller ve Necid'de bulunan sa'dan denilen dikene benzer dikenler vardır. Müminler amellerine göre kimi göz açıp kapayıncaya kadar, kimi şimşek gibi, kimi rüzgar gibi, kimi kuş gibi, kimi iyi cins yarış atları gibi, kimi deve gibi süratle geçerler. Müminlerden kimi sapasağlam kurtulur. Kimi de tırmalanmış (hafif yaralı) olarak salıverilir. Kimileri de cehennem ateşi içerisine dökülür."

(Buhârî, Tevhid, 24; Müslim, İman, 302.)

Şiir

Sırat Köprüsü

...

Ne güzel yapıldı cennet yapısı
Çok aradım görünmedi kapısı
Benim korktuğum sırat köprüsü
Cehennem üstüne kurulur bir gün

Karşıkı dağlar da karlı dağ olsa
Çevre yanı mor sümbüllü bağ olsa
Ağa olsa paşa olsa beğ olsa
Yakasız gömleğe sarılır bir gün

Bu dünyada adem oğluyum dersin
Helali haramı durmayıp yersin
Yeme el malını er geç verirsin
İğneden ipliğe sorulur bir gün

Karac'oğlan der ki konup göçersin
Ecel şerbetini bir gün içersin
Sen sırat köprüsün bir gün geçersin
Amelin eline verilir bir gün

(Cahit Öztelli, Karaca Oğlan-Bütün Şiirleri, s.388-389.)

ŞEYTAN

*Yüce Allah'ın emirlerine karşı geldiği için
huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan
asi varlık.*

Şeytan sözlükte uzaklaşan, doğru yoldan ayrılan, muhalif anlamlarına gelir. Zira o, Hz. Adem'e (a.s.) melekler secde ederken kibirlenip ilahi emre karşı çıkmış, buna gerekçe olarak kendisinin ateşten, Hz. Adem'in (a.s.) çamurdan yaratıldığını ileri sürmüştür. Şeytan insanların en büyük düşmanıdır. İnsanlara vesvese vermeye, onları çeşitli hileler yoluyla yanlış yönlendirmeye çalışır. Ayrıca kıyamet günü inkarcılar şeytanla birlikte haşrolunacaktır. O gün şeytan dünya hayatında kendisinin boş vaatlerde bulunduğunu ve yalancı olduğunu itiraf edecektir. Şeytanın şerrinden Allah'a (c.c.) sığınmak gerekir.

Aklıma Gelsin

Küpe

Peygamberimiz, şeytanın insanları kötülüğe yönlendirdiğini, Allah'a (c.c.) yaklaştıracak fiillere engel olmaya çalıştığını haber vermiştir. Şeytanın şerrinden Allah'a (c.c.) sığınmış ve müslümanlara da ondan Yüce Allah'a sığınmalarını öğütlemiştir. Ayrıca şeytanın vesvese ve kötülüklerinden korunmak için kelime-i tevhid, ayetü'l-kürsî ve Haşr suresinin son üç ayeti başta olmak üzere Kur'an okumayı tavsiye etmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"O (şeytan), size ancak kötülüğü, hayasızlığı ve Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder."

(Bakara suresi, 169. ayet.)

"Şeytan içki ve kumar yoluyla ancak aranızda düşmanlık ve kin sokmak; sizi, Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister..."

(Mâide suresi, 91. ayet.)

"Kur'an okuduğun zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın. Gerçek şu ki şeytanın, inanan ve yalnız Rablerine tevekkül eden kimseler üzerinde bir hâkimiyeti yoktur. Şeytanın hâkimiyeti, sadece onu dost edinenler ve Allah'a ortak koşanlar üzerindedir."

(Nahl suresi, 98-100. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"İnsanoğluna şeytan da melek de yaklaşır. Şeytanın yaklaşması, onu kötülüğe götürmek ve ona hakkı yalanlatmaktır. Meleğin yaklaşması ise onu hayra götürmek ve ona hakkı doğrulatmaktır. Kim (vicdanında) bunu (hayra yönelmeyi) bulursa bunun Allah'tan olduğunu bilsin ve Allah'a hamdetsin. Kim de içinde diğerini (şeytanın vesvesesini) bulursa taşlanmış ve kovulmuş şeytandan Allah'a sığınsın!"

(Tirmizî, Tefsiru'l-Kur'an, 2.)

Şiir

HABERİN OLSUN

Sen ki; akıl servetinin, sahibi insan,
Görmez misin, her tamâhın arkası hüsrân.
Dünyada sen vâir oldukça, her yerde her an,
Bil ki peşindedir şeytan, haberin olsun...

O şeytan ki meleklerin Âdem önünde,
Toplanıp da secde ettiği, buyruk gününde,
Seni ondan üstün kılan, Allah önünde,
Kahrın için yemin etti, haberin olsun...

Sen ki servet vebâlini göremiyorsan,
O servetten, kul hakkını veremiyorsan,
Hele zekât lezzetine eremiyorsan,
Bil ki peşindedir şeytan haberin olsun...

Bir yetimin kapısını açamıyorsan,
Hak ve hukuk sokağından geçemiyorsan,
Dedikodu tutkusundan kaçamıyorsan,
Bil ki peşindedir şey- tan haberin olsun.

O şeytan ki; bir dost gibi, kapını çalar,
Sen açarsan, damar damar kalbine dolar,
Kin ve nefret zehirini, ruhuna salar,
Seni, kâtil bile kılar, haberin olsun...

(Cengiz Numanoğlu,
Şuur, sayfa 105.)

“TADİL-i ERKÂN”

Namazın kıyam, rükû ve secde gibi rükünlerini acele etmeden tam olarak yerine getirmek.

Tadil; doğrultmak, düzgün hale getirmek ve iyileştirmek anlamlarına gelir. Erkân; bir şeyin en güçlü ve sağlam yönü anlamındaki rükün kelimesinin çoğuludur. Tadil-i erkân, tadil ve erkân kelimelerinin birleşmesinden oluşan bir tamlamadır. Kur'an-ı Kerim'de namaz, bir şeyin hakkını vererek yerine getirmek manasındaki ikame fiili ile birlikte zikredilmiş ve namazın rükünlerini samimiyetle yerine getirenlerin kurtuluşa ereceği bildirilmiştir.

Namazın rükünlerinin usulüne uygun nasıl yerine getirileceğini Peygamber Efendimiz öğretmiş, namazlarını sükunet ve huşû içinde kılarak Müslümanlara örneklik teşkil etmiştir. Ayrıca namaz kılarken tadil-i erkâna uyma-nın önemine dikkat çekmiş ve namazın rükünlerini tam olarak yerine getirmeyenleri uyarmıştır.

Tadil-i erkâna uymak, namazın her rüknünü acele etmeden ve bir rüknü diğerinden ayırt edebilecek biçimde yerine getirmektir. Peygamber Efendimiz namazın kıyam, rüku ve secde gibi rükünlerini açıklarken “azalar mut-main oluncaya kadar” ifadesini kullanmış ve tadili erkana vurgu yapmıştır. Azaların mutmain olması, namazın her rüknünün arasında en az bir kez sübhanallah diyecek kadar beklemektir.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Mü'minler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. Onlar ki, namazlarında derin saygı içindedirler."

(Müminûn suresi, 1-2. ayetler.)

"Onlar gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden de Allah yolunda harcarlar."

(Bakara suresi, 3. ayet.)

Şiir

Namaz

...

Allahu ekber ve kalkıyor eller
Hakla söyleşiyor okuyan diller
Secdede Allah'a varan gönüller
Rûha gıda akla irfandır namaz
Cismimiz abdestle rûh da namazla

...

Arınmıştır, eller kalkar niyâzla
Yalvar, yakar iste, niyâzla nazla
Tövbe et Rabbine gufrandır namaz
Şükret ki kulusun, şükrandır namaz

Hayrettin Karaman
(Dert Söyletir, s. 98-99.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Rükû ve secdeleri tam yapın."

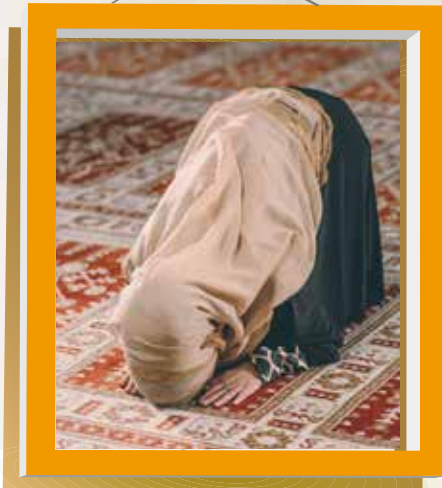
(Buhârî, Eyman, 3.)

"Rükû ve secdeleri güzel yapın."

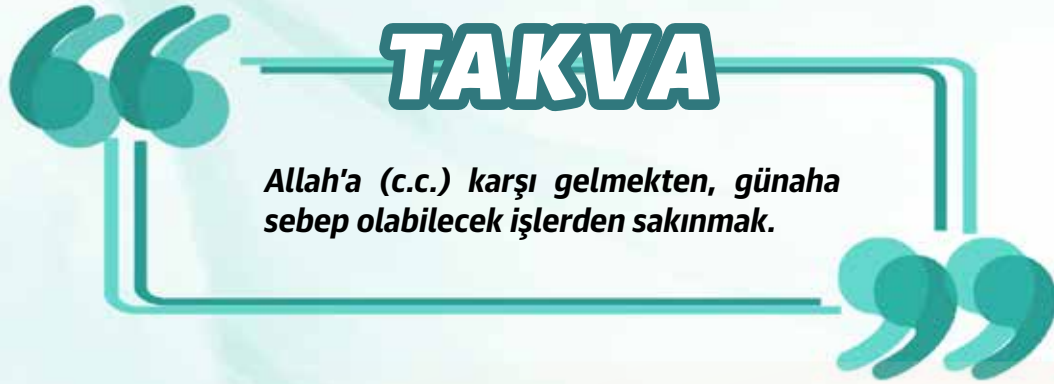
(Ahmed bin Hanbel, Müsned, II, 234, 319, 505.)

"Sizden biriniz rükû ve secdelerden kalkarken belini tam doğrultmadıkça namazı geçerli olmaz."

(Ebu Davud, Salat, 143.)

Allah'a (c.c.) karşı gelmekten, günaha sebep olabilecek işlerden sakınmak.

Takva; korunmak, sakınmak, çekinmek, saygı göstermek gibi anlamlara gelir. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah'a karşı gelmekten sakınılması emredilmiş, Allah'ın emir ve yasaklarına uyan müminlerin cehennem azabından korunacağı bildirilmiştir.

Takva, Allah'a (c.c.) karşı saygı ve sorumluluk duyma hassasiyetini ifade eder. Bu duygu müminleri iyilik ve hayır yapmaya teşvik eder. Takva aynı zamanda iman ve kalp ile ilgilidir. Kur'an-ı Kerim'de takvanın imanın bir göstergesi olduğu bildirilmiş, bütün peygamberlerin ümmetlerine takvayı tavsiye ettikleri haber verilmiştir. Ayrıca Peygamber Efendimiz takvanın kalpte olduğuna işaret etmiş, kalbinin takvaya bürünmesi için Allah'a (c.c.) dua etmiştir. Kalpteki takvadan maksat ise iman, samimiyet ve Allah'a (c.c.) duyulan saygıdır.

Takva, günahları ve kötülükleri terk ederek sevaplara ve iyiliklere yönelmektir. Kur'an'da takvanın adalet, dürüstlük, doğruluk, şükür ve merhamet gibi değerler ile bağlantılı olduğuna dikkat çekilmiş, Allah (c.c.) katında en değerli müminin Allah'tan (c.c.) en çok sakınan kimse olduğu vurgulanmıştır.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"...Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz."

(Bakara suresi, 189. ayet.)

"...Her kim Allah'ın hükümlerine saygı gösterirse, şüphesiz bu, kalplerin takvasındandır."

(Hac suresi, 32. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"İnsanların benim gözümde en üstün olanları, kim olurlarsa olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar, takva sahibi olanlarıdır."

(Ahmed bin Hanbel, Müsned, V, 236.)

"Nerede olursan ol, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlâka uygun biçimde davran!"

(Tirmizî, Birr, 55.)

KUR'AN-I KERİM'DE TAKVA

(bk. A'raf suresi, 96. ayet.)

(bk. Bakara suresi, 189. ayet.)

(bk. Fetih suresi, 26. ayet.)

(bk. Mü'minun suresi, 52. ayet.)

(bk. Hac suresi, 32. ayet.)

TAKVA SAHİBİ MÜMİNLERİN BAZI ÖZELLİKLERİ

Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara, peygamberlere iman ederler.

(bkz. Bakara suresi, 177. ayet.)

Gayba iman ederler ve namaz kılarlar.

(bkz. Bakara suresi, 3. ayet.)

Yakın akrabaya, yoksullara, yetimlere, yolda kalmışlara yardım ederler.

(bkz. Bakara suresi, 177. ayet.)

Allah yolunda infak ederler.

(bkz. Âl-i İmrân suresi, 134. ayet.)

Öfkelerine hakim olurlar ve affedicidirler.

(bkz. Âl-i İmrân suresi, 134. ayet.)

Sözlerinde dururlar ve sabırlıdırlar.

(bkz. Bakara suresi, 177. ayet.)

Günahta ısrar etmezler ve işledikleri günahlar için tövbe ederler.

(bkz. Âl-i İmrân suresi, 135. ayet.)

Hikaye

Musa Dede torunu Tarık'a:

- Bugün Hz. Ömer (r.a.) ile Übey b. Kâ'b (r.a.) arasında geçen bir konuşmayı anlatacağım. Bakalım bu kıssadan ne hisse çıkaracağız dedi ve devam etti.

- Öncelikle Übey b. Kâ'b'ı tanıyalım. Übey b. Kâ'b Peygamberimizi görmüş, onun yanında bulunmuş bir sahabidir. Aynı zamanda Peygamberimizin emriyle vahiy katipliği yapmış, Medineli müslümanlara Mescid-i Nebi'de Kur'an öğretmiştir. Bunu duyan Tarık atıldı:

- Ne güzel, hem Peygamberimize indirilen ayetleri yazmış hem okumuş hem de diğer sahabilere öğretmiş. Hz. Ömer ile aralarındaki konuşmayı merak ettim.

- Haydi anlatmaya başlayayım:

Bir gün Hz. Ömer, Übey b. Kâ'b'ın yanına gelir ve ona takvanın anlamını sorar. Bunun üzerine Übey b. Kâ'b:

- Ey Ömer, sen hiç dikenli bir yolda yürüdün mü? Hz. Ömer, evet yürüdüm deyince bu sefer:

- Peki yürürken ne yaptın? Hz. Ömer, elbisemi topladım ve dikenlerin bana zarar vermemesi için dikkat ettim diye cevap verir. Bu cevap üzerine Übey b. Kâ'b, işte takva budur, der.

- Şimdi söyle bakalım Tarık ne anladık bu kıssadan?

- Dikenli yolda yürürken ya da bir tehlike karşısında nasıl kendimizi koruyorsak ve dikkatli davranıyorsak günah ve haramlara karşı da dikkatli olmalıyız. Doğru anlamış mıyım dede?

- Evet oğlum, doğru söyledin. Takva, sadece günahlardan sakınmak değil aynı zamanda sevap ve iyiliklere yönelmek, Rabbimizin emirlerini yerine getirmektir.

(İbn Kesir, Tefsir, C I, s. 42.)

TASAVVUF

Dinimizin hükümleri çerçevesinde yaşanan manevi hayat tarzı.

Hız. Peygamber ve sahabeden sonraki devirlerde dini hükümleri büyük bir dikkatle yerine getiren kimselere abid ve zahid denilmiştir. Abid ve zahidler, o dönemde tevazunun sembolü sayılan suf (yün elbise) giymeleri sebebiyle sufi olarak anılmışlardır. Tasavvuf, yün elbise anlamına gelen suftan türetilmiş bir kelimedir ve nefis tezkiyesi (nefsi kötülüklerden arındırma) ve kalp tasfiyesi (kalbi saflaştırma) ile Allah'ı (c.c.) tanıma yolu olarak kabul edilmiştir.

Kur'an-ı Kerim'de kalplerin ancak Allah'ı (c.c.) zikretmekle huzur bulacağı, müminlerin Allah'ı (c.c.) çokça zikretmeleri gerektiği bildirilmiş, Allah'ın (c.c.) huzuruna temiz kalp ile çıkan müminlerin kurtuluşa ereceği haber verilmiştir. Bu nedenle tasavvufun temelini Allah'ı (c.c.) çokça zikretmek ve kalp temizliği oluşturur.

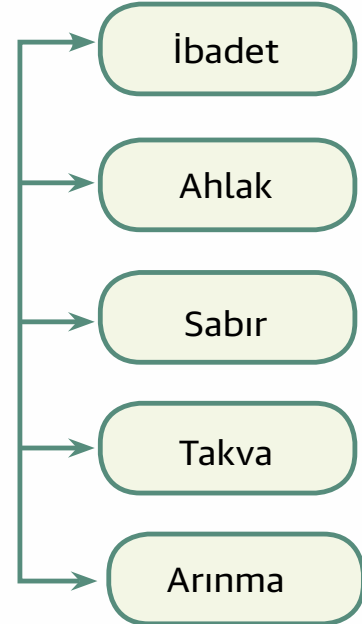
Biliyor musunuz?

Tasavvufun gayeleri:

- >> Dinin emir ve yasaklarını yerine getirmek.
- >> Kalp ile Allah'a dayanmak, itaat etmek ve ibadete yönelmek.
- >> Sabır, kanaatkârlık ve alçak gönüllülük.
- >> Yüce Allah'a yönelmek ve O'nu zikretmek.
- >> Nefsin ve şeytanın kötülüğünden Allah'a sığınmak.
- >> Kalbi kötü duygu ve düşüncelerden arındırmak.
- >> Allah'ın yarattığı bütün canlılara güzel muamelede bulunmak.
- >> Allah'ı görür gibi ibadet eden takva sahibi bir mümin olabilmek.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Nefse ve ona birtakım kabiliyetler verip de iyilik ve kötülüklerini ilham edene yemin ederim ki, nefsinin kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiş, onu kötülüklere gömen de ziyan etmiştir."

(Şems suresi, 7-10. ayetler.)

"... Ancak Allah'a kalb-i selîm (temiz bir kalp) ile gelenler (o günde fayda bulur)."

(Şuarâ suresi, 89. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"İnsanların benim gözümde en üstün olanları, kim olurlarsa olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar, takva sahibi olanlarıdır."

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, V, 236.)

"Nerede olursan ol, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlâka uygun biçimde davran!"

(Tirmizî, Birr, 55.)

Şiir

Tasavvuf; bir testi su,
Serin mi serin,
Meydan okur alevine
Çöllerin...

TASAVVUF

Tasavvuf; bir güneş,
Doğunca kalbe,
Ümitsizlik buzulları,
Damla damla çözülür,
Gönül peteklerinden
Ballar süzülür...

Tasavvuf; bir rüzgâr,
İmân üstüne çöken
Bulutları dağıtan
Düşünceyi,
Şüphelerden arıtan...

(Cengiz Numanoğlu, Şuûr, s. 72.)

“TESETTÜR”

İnsanın fıtrî, tabîi, örfî veya dinî bir gerekçeyle vücudunun belli yerlerini örtmesi.

Dinimiz insanların mahremiyetlerinin korunmasına büyük önem vermiş, bu mahremiyeti korumak için bazı kurallar ortaya koymuştur. Tesettür de bu kurallardan biridir. Tesettür; örtünmek, kapanmak, gizlenmek demektir. Terim olarak, kadın ve erkeklerin dinen örtülmesi emredilen yerlerini örtmeleri anlamında kullanılır.

Kur'an-ı Kerim'de örtünme emredilmiştir. Hz. Peygamber de vücut hatlarını belli etmeyecek tarzdaki kıyafetlerin giyilmesini öğütlemiş, dar kıyafetler giyinmeyi yasaklamıştır.

Peygamber Efendimizin döneminden itibaren asırlardır örtünme ve başörtüsü emri uygulanmaktadır. Dinimiz tesettüre önem vermekle birlikte örtünmenin biçimi konusunda çok fazla ayrıntıya girmemiş, bunu örf ve adete bırakmıştır. Böylece her çağda ve her bölgede bu emrin yerine getirilmesine imkân verilmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Mü'min erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar. Bu onlar için daha arındırıcıdır. Allah onların bütün yaptıklarından haberdardır. Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, zînet (yer)lerini göstermesinler. Başörtülerini ta yakalarının üzerine kadar salsınlar. Zinetlerini, kocalarından, yahut babalarından, yahut, kocalarının babalarından yahut oğullarından, yahut üvey oğullarından, yahut erkek kardeşlerinden, yahut erkek kardeşlerinin oğullarından, yahut kız kardeşlerinin oğullarından, yahut müslüman kadınlardan, yahut sahip oldukları kölelerden, yahut erkekliği kalmamış hizmetçilerden, yahut da henüz kadınların mahrem yerlerine vakıf olmayan erkek çocuklardan başkalarına göstermesinler. Gizledikleri zinetler bilinsin diye ayaklarını yere vurmasınlar. Ey mü'minler, hep birlikte tövbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz!"

(Nûr suresi, 30-31. ayetler.)

Biliyor musunuz?

Namazın şartlarından biri setr-i avrettir. Dinen örtülmesi gereken yerleri örtmek anlamına gelen setr-i avret, namazda olduğu gibi namaz dışında da gereklidir.

Aklıma Gelsin

TEVHİD

Allah'ın (c.c.) bir ve tek olduğuna inanmak.

Tevhid sözlükte birlemek, bir şeyin bir ve tek olduğunu kabul etmek anlamına gelir. Bütün peygamberler, gönderildikleri topluluklara Allah'tan (c.c.) başka hiçbir ilahın bulunmadığını ve sadece Allah'a (c.c.) ibadet edilmesi gerektiğini tebliğ etmişlerdir. Son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) de insanları Allah'ın (c.c.) birliğini kabul etmeye çağırmış, O'nun eşi ve benzerinin bulunmadığını açık ve kesin bir dille anlatmıştır.

Tevhid inancı, İslam dininin temelini oluşturur. Bu nedenle İslam dinine girmek isteyen kimsenin yapması gereken ilk şey kelime-i tevhide samimiyetle iman etmektir.

Tevhid inancı doğumdan ölüme kadar hayatın bütün safhalarında karşımıza çıkar. Yeni doğan bir bebeğe isim konulurken kulağına okunan ezanda kelime-i tevhid vardır. Ölüm anı yaklaşan kimseye kelime-i tevhidi söylemesi telkin edilir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberlere, "Şüphesiz, benden başka hiçbir ilah yoktur. Öyleyse bana ibadet edin" diye vahyetmişizdir."

(Enbiyâ suresi, 25. ayet.)

"Bil ki Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur..."

(Muhammed suresi, 19. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Mülk ve hamd O'na aittir. O her şeye kadirdir. Güç ve kuvvete ancak Allah'ın yardımı ile erişilir. Kafirler hoşlanmasa da biz samimiyetle kendisinden başka ilah olmayan Allah'a, nimet ve güzel övgü sahibine ibadet ederiz."

(Müslim, Mesâcid, 139.)

Biliyor-musunuz?

Tevhid, en özlü biçimde Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resulullah (Allah'tan (c.c.) başka ilah yoktur, Muhammed Allah'ın (c.c.) elçisidir.) cümlesiyle ifade edilir. Bu cümleye kelime-i tevhid denilmiştir. Kelime-i tevhid, dinimizin özünü oluşturan iki temel üzerine kurulmuştur. Bunların ilki Allah'ın (c.c.) yüceliğine ve birliğine, ikincisi de Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğine iman etmektir.

KUR'AN'DA TEVHİD İNANCI

Birdir, tektir, O'ndan başka ilâh yoktur. (İhlâs suresi, 1. ayet.)

Hiçbir şeye muhtaç değildir; her şey O'na muhtaçtır. (İhlâs suresi, 2. ayet.)

Ondan çocuk olmamıştır. Kendisi de doğmamıştır. (İhlâs suresi, 3. ayet.)

Allah'ın eşi, benzeri ve dengi yoktur. (İhlâs suresi, 4. ayet.)

Yaratıcıdır, yaratma sürecini başlatan ve dilediği gibi yaratandır. (bk. Haşr suresi, 24. ayet.)

Mutlak güç sahibidir. O'nun gücü her şeye yeter. (bk. Al-i imran suresi, 62. ayet.)

Allah âlemlerin rabbidir, görünen görünmeyen tüm varlıkların rabbidir. (bk. A'raf suresi, 54. ayet.)

Göklerin, yerin ve ikisi arasındaki her şeyin hakimiyeti Allah'ındır. (bk. Mâide suresi, 120. ayet.)

LÂ İLÂHE İLLALLAH

Bir avuçtuk biz, göklere sığmayan
Bir avuçtuk biz, cennete susayan.
Düşmez dilimizden sökölmez kalbimizden
En kutlu sözdür bu Lâ ilâhe illallah.

Yâr oldun gönlüme, sevgi ektin içime
Tevhid binasında gönlüm gönlün üstüne.
Düşmez dilimizden sökölmez kalbimizden
En kutlu sözdür bu Lâ ilâhe illallah.

Alnımızın aklığı, kâfire kâbus olur
Mazlumun canı yansa, ahı bize dokunur.
Düşmez dilimizden sökölmez kalbimizden
En kutlu sözdür bu Lâ ilâhe illallah.

Ömer Karaoğlu

TÖVBE

*Günahtan dolayı pişmanlık duyup
Allah'a yönelmek.*

Tövbe sözlükte geri dönmek, dönüş yapmak anlamlarına gelir. Dinimizde sakındırılan davranışları terk edip, övülenlere yönelmek, yapılan hata ve günahlardan pişmanlık duyarak onları bir daha tekrarlamamaya karar vermektir. İstiğfar, bağışlanmayı dilemek anlamına gelir. Terim olarak, işlenen suç, kusur ve günahlardan pişman olup Allah'tan bağışlanmayı dilemektir. Tövbe ve istiğfar kelimeleri birbirine yakın anlamlar taşımaktadır. Bu nedenle genellikle tövbe-istiğfar şeklinde birlikte zikredilmiştir.

Aklıma Gelsin

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Ey iman edenler! İçtenlikle ve kararlılık içinde Allah'a tövbe edin. Umulur ki Rabbiniz kötülüklerinizi örter ve sizi altından ırmaklar akan cennetlerine koyar..."

(Tahrîm suresi, 8. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Günahtan tövbe etmek, günahı terk edip bir daha ona dönmemektir."

(Ahmed bin Hanbel, Müsned, I, 446.)

Dua

*"Allah'ım, benim Rabbim sensin, senden başka ilah yok.
Beni sen yarattın ve ben senin kulunum.
Ben gücüm yettiğinde sana verdiğim söz üze-
reyim ve senin vaadine de güveniyorum.
Yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım.
Bana olan nimetini itiraf ediyorum.
Günahlarımı da itiraf ediyorum.
Günahlarımı bağışla, çünkü günahları senden
başka bağışlayacak hiç kimse
yoktur."*

(Tirmizî, Deavât, 15.)

“

UMRE

Hac mevsimi dışında ihrama girerek Kâbe'yi tavaf edip Safa ile Merve arasında sa'y yapmakla eda edilen bir ibadet.

”

Umre sözlükte ziyaret, Kâbe ziyareti anlamlarına gelir. Yapıldığı mekânlar ve şartları açısından hac ve umre ibadetinin bir çok ortak noktası vardır. Ancak hac hicri takvimin belirli ay ve günlerinde eda edilir. Umre ise her zaman yapılabilir.

Aklıma Gelsin

İhram

Tavaf

Sa'y

Ziyaret

İbadet

Rabbimiz buyuruyor ki:

"Haccı ve umreyi Allah için eksiksiz yerine getirin..."

(Bakara suresi, 196. ayet)

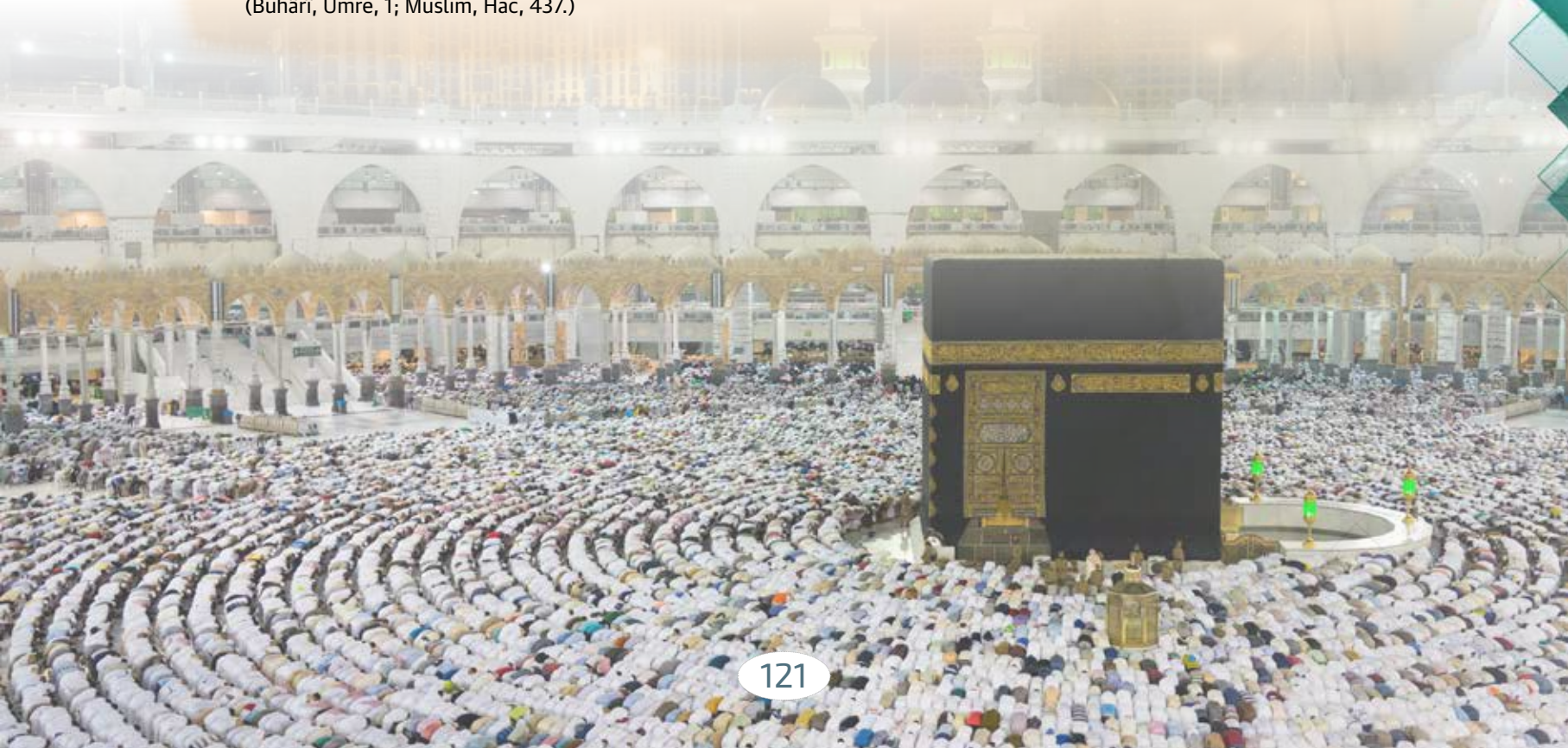
"Safâ ile Merve, Allah'ın nişanlarındandır. Kâbe'yi ziyaret eden yahut umre yapan için, onları tavaf etmekte bir sakınca yoktur. Kim fazladan bir hayır işlerse, Allah onu bilir ve ödüllendirir."

(Bakara suresi, 158. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"İki umre, aralarında işlenen günahlara kefarettir. (Allah tarafından) kabul gören haccın karşılığı ise ancak cennettir. "

(Buhârî, Umre, 1; Müslim, Hac, 437.)

...

İhramla arınır zahir ve batın
Geride kalmıştır servetin tahtın
Büyük, küçük, siyah, beyaz, er, kadın
Aynı seviyede ederler yâdın
Yaşarlar mahşeri gizli ve âyân

İbrahim duası burda bereket
Her zerrede Allah için hareket
Müminlerde sabır, sevgi, merhamet
Vuslat neşesiyle Beyt'i ziyaret
Aşk dillerde tekbîr, dizlerde derman

Allah'tır sahibi mübarek evin
O'nun misafiri ürper ve sevin
Dolan çevresinde coşkuyla devin
Metâf bu girdâba mukaddes zemin
Bir damla ol katıl karşında umman

Hacer-i esvedi selâmla yaklaş
Mültezem'de Rahman ile kucaklaş
İç Zemzemi Safâ, Merve'ye ulaş
"Lebbeyk Allahümme lebbeyk" ve telâş
"Koşup geldim sana birsin Yaradan"

(Hayreddin Karaman)

Hac İle Umrenin Benzer Yönleri

Hac ve umrenin her ikisi de ibadettir.
Her ikisini yerine getirmek için ihrama girmek gerekir.
Hacda ve umrede Kâbe tavaf edilir.
Her ikisinde de Safa ile Merve arasında sa'y yapılır.
Her ikisinde de ihramdan çıkmak için saçın bir miktarı kesilir.

Hac ile Umre Arasındaki Bazı Farklar

HAC	UMRE
İslam'ın beş şartından biridir. Dinen zengin sayılan müslümanlara farz kılınmıştır.	Umre yapmak, sünnettir.
Hicri takvimin belirli ay ve günlerinde yerine getirilir.	Umre için herhangi bir zaman sınırlaması yoktur.
Mina'da şeytan taşlanır, ardından kurban kesilir.	Umrede Mina'da şeytan taşlama yapılmaz ve kurban kesme zorunluluğu yoktur.
Arafat ve Müzdelife'de vakfe yapılır.	Arafat ve Müzdelife'de vakfe yapılmasına gerek yoktur.
Mekke'ye ilk geldiğinde (kudüm) ve Kâbe'den ayrılırken (veda) tavaf yapılır.	Umrede kudüm ve veda tavafı yapmaya gerek yoktur.
Arafat vakfesinde öğle ile ikindi namazı (cem-i takdim), Müzdelife vakfesinde yatsı ve akşam namazı (cem-i te'hir) birlikte kılınır.	Umre ibadetinde cem-i takdim ve cem-i te'hir yoktur.

İNTERNET SİTELERİMİZ

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
dogm.meb.gov.tr

Din Öğretimi Portalı
dinogretimi.meb.gov.tr

DKAB Öğretmenleri
dkab.meb.gov.tr

İyi Örnekler
dinogretimiokullar.meb.gov.tr

DÖGM Materyal
dogm.eba.gov.tr

Hafızlık Yetiştirme ve Pekiştirme
hafiz.meb.gov.tr

Uluslararası Din Eğitimi Portalı
religiouseducation.meb.gov.tr

[meb_dinogretimi](https://twitter.com/meb_dinogretimi)

Millî Eğitim Bakanlığı
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
Varlık Mah. Eşref Bitlis Cad. No10 P. Kodu 06170
Yenimahalle/ANKARA
0312 413 25 89 / 413 25 92 / 413 35 35
e-posta: dogm@meb.gov.tr

